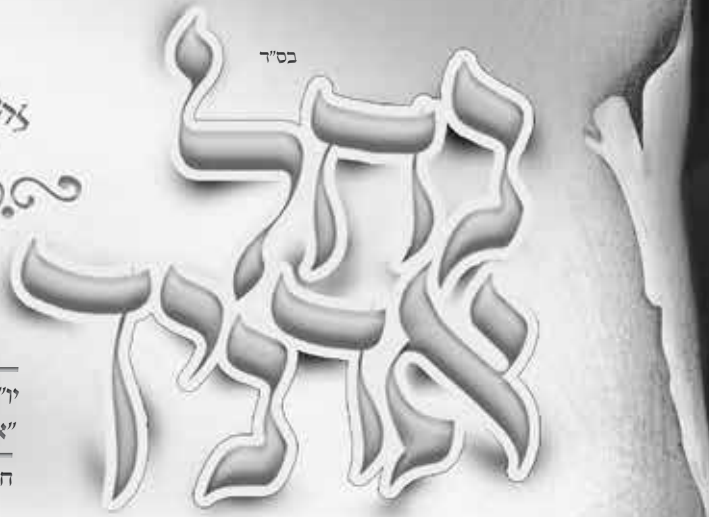

גיליון המאה

שנתיים לצאת הגיליון

שבועות תשע"ט – תשפ"א

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
הג שבועות תשפ"א + גליון ק'

נחל קדומים

דברות קודש ממעיין נבע, ב"ק מרנן רבוה"ק ז"ע

יותר יאות ליתן התורה הקדושה בלבוש גשמי

ואמר רבי יהושע בן לוי^א בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם מה לילוד אשה בינינו, אמר להן לקבל תורה בא, אמרו לפנינו חמודה גנוזה וכו' אתה מבקש ליתנה לבשר ודם וכו', תנה הודך על השמים (תהלים ת, ט), אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה וכו', אמר להן למצרים ירדתם לפרעה השתעבדתם תורה למה תהא לכם, מידי הודו לו להקב"ה שנאמר (שם פסוק י) ה' אדונינו מה אדיר שמך וגו', ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב (שבת פח ע"ב - פט ע"א), ויש להבין ומעיקרא מה סברו בזה שבקשו ליתן להם התורה.

והענין דידוע אשר מצוות לעניני תורה הקדושה ה' רק לבוש, והכל הוא צרופי שמות ית' (זוהר פרישת אמה ח"ג צח ע"ב), ולנו ניתן התורה הקדושה בלבוש השייך אצלנו (עיי' ומבין בפתחה לפירושו עה"ת), ומלאכי השרת בקשו ליתן להם בלבוש רוחני, כפי מה שהם, ואחר כך הודו שיתור יאות ליתן התורה הקדושה בלבוש גולה השייך לבני אדם.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

אהבת ה' במתנה בתחילת העבודה כדי להגיע אח"כ ליראה עילאה

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (שמות יט, ג), הנה אנו רואים החסידים הנערים שמתפללים בהתלהבות ועוסקים בתורה ועדיין הם רק בבחינת 'יעקב', והשם יתברך שולח בלבבם אהבתו ית' ש, בחינת 'אמירה רכה', ואחר כך מאותה אהבה הם באים ליראת ד', יראה עילאה, להיות בבחינת 'ישראל', כדרך התינוק כשמתחיל ללמוד, המלמד מראה לו אהבה וחיבה יתירה, ואחר האהבה ו'מורא רבך כמורא שמים' (אבות ד, ב).

וזהו כה תאמר לבית יעקב לאותן שהן בבחינת 'יעקב' עדיין, שולח להם השם יתברך אהבתו בחינת 'אמירה רכה', בכדי ותגיד לבני ישראל שעל ידי זה יזכו לדבק עצמם ליראתו יתברך, בחינת 'תגיד, דברים הקשים כגידין', ואז יהי בבחינת 'ישראל'.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

קבלת התורה הוא קיום העולם ברוחניות ובגשמיות

תנאי התנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית ואמר להם, אם ישראל מקיימין התורה אתם מתקיימים, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו (שבת פח, ט). עלינו לזכור שע"י קבלת התורה בכל שנה ושנה אנו מקיימים את העולם, שהרי לולא קבלת התורה, ה' חזור העולם לתוהו ובוהו.

יש גם בחינת תוהו ובהו ברוחניות, שולוא קבלת התורה, העולם כולו נעשה שומם מבחינה רוחנית. וראינו

זאת בעינינו, שכאשר ה' לישראל חולשה בקבלת התורה וקיומה, מיד בא תוהו ובהו והפקרות לכל העולם, ואפילו אצל אומות העולם הוכר הדבר. וכאשר היו ישראל ברוממות המדרגה, וקיימו את התורה בשלימות, אזי היו הם אור לגויים, ומכל אפסי ארץ באו חכמיהם ללמוד דרך ארץ ונימוסין מדרכי ישראל.

(כ"ק רבינו הנחל יצחק ז"ע)

מהנחל

גהלי אש בקצירת האומר

יסוד התשובה להתחיל מחדש

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי (שמות יט, ה), אמרו רז"ל (ב"ר כ"א ה) אין ועתה אלא לשון תשובה. והטעם בזה, כי יסוד התשובה הוא הקבלה בלב לפתוח דף חדש בחייו, ולהשליך כל העבר מאחוריו. וכמו שכתב רבינו יונה ביסוד התשובה. ולכן "ועתה" הוא לשון תשובה, שמתחיל מעתה לסדר מהלך חייו, בדרכי התורה והיראה.

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

ביצד חזרו ישראל לשמוע שאר הדברות

דיבר בקדשו בהר המור יום השביעי זכור ושומר וכל פקודיו יחד לגמור חזק מתניים ואמץ כח (זמר יום שבתון). נראה לרמז בזה, דהנה לכאורה קשה במה שארז"ל (שבת פח) דעל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה חזרו ישראל לאחוריהן י"ב מיל, והלא לאחר הדיבור של זכור את יום השבת לקדשו, שנצטוו כבר על השבת, וכן על איסור תחומין, א"כ כיצד יצאו חוץ לתחום שבת. ונהי דעל עצם היציאה יש לומר דהוי אנוסים, מכל מקום קשה כיצד חזרו אח"כ אל הר סיני. (ועי' בא"ר אור"ח סי' שצ"ו סק"א שהביא קו"ו בשם הרוקח סי' קע"ח).

ונראה לומר, דמאחר שפרחה נשמתו, ומלאכי השרת היו מדדין אותן כענין מדדה אשה את בנה, על כן לא ה' נחשב זה להם להליכה גמורה האסורה מה"ת מדין תחום שבת.

וזהו שרמז הפייטן "דיבר בקדשו בהר המור יום השביעי זכור ושומר", וא"כ משמעו את הדיבור "זכור ושומר את יום השבת לקדשו" וחזרו לאחוריהם י"ב מיל, כבר לא יכלו לחזור אל הר סיני. אמנם הרי "וכל פקודיו יחד לגמור", פירוש עליהם ה' לשמוע את שאר פקודי השי"ת, וכיצד יכלו לחזור לקבל את שאר הדברות. אמנם שהי' "חזק מתניים ואמץ כח", כלומר שהמלאכים היו צריכים לחזק את מתנם ולדדות אותם כאשר שמדדה את בנה, על כן לא עברו על איסור תחומין במה שחזרו אל המחנה.

(כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

א. מאמר חז"ל זה נדפס כאן בספר בקיצור לשון כלהלן: 'אמר רבי יהושע בן לוי בשעה שעלה משה למרום לקבל התורה אמרו מלאכי השרת רבש"ע תנה הודך על השמים, החזיר להם משה כלום למצרים ירדתם וכהנה', ויש להבין וכו', ע"כ. ולפינו הוא לשון חז"ל כמובא בגמרא. ב. ז"ל: 'אורייתא כולה סתים וגליא, בגין דאורייתא כולה שמא קדישה היא ועל דא איהי סתים וגליא', ע"כ.

על שפת הנחל

"חביבין דבקבעתא" –

גיליון המאה

מאחורי וילונות כהים בצבע ארגמן עמוק, ישב לו זאנויל הגביר. סמוך לשולחנו המהגוני הכבד, שקוע בכורסת העור המטביעה את יושביה, ומקטרתו העשנה מעלה קיטור המסתלסל ומתפזר סביבו בניחווח מסתורי. סמוך אליו ישב זעמ'ל מזכירו הנאמן, רכון אף הוא למכתבתו ולניירותיו הרבים הפזורים סביב לו, וכאשר מצחו חרוש קמטים, שומע הוא בשקיקה להוראותיו של אדונו.

"זעמ'ל מזכירי הנאמן", פונה זאנויל אליו בנינוחות, "ברצוני שתעשה לי סדר מסוים בהררי ניירותי, ותמייין לי לפי חשבון את סך המפעלים אשר פועלים תחת, את סדר השקעותם ולעומת זה את רווחיהם. והבא לפני בהקדם את תוצאות מעשיך. אבל זאת אדגיש לפניך", מתנה זאנויל בזקירת אצבע ומקדים לזעמ'ל פרט חשוב בעיניו, "ראה שתכניס לחשבונך אך ורק את המפעלים וההכנסות הקבועים מידי שבוע בשבוע וחוודש בחודש, יום ולילה לא ישבות, אשר חורף וקיץ לא יעצרו את תכליתם ויגיעם ורווחיהם".

כחלוף זמן מה נכנס אליו זעמ'ל עם תנובות ידיו, רשימה ערוכה וארוכה של מפעלים ותוצרות המפחירים בכל קצוות הארץ. להפתעתו נטלו זאנויל ובחנו בארשת פנים חמוצה בעמט. ואחר קראו שאלו בלהיטות מה, "אולי תחפש חיפוש מחופש הדק היטב, שמא תמצא עוד אחד שנפלט מרשימותיך ומתודעתך".

מתפלא כולו, יצא זעמ'ל ועבר שוב על כל הניירות, ואמנם עלה בידו למצוא עוד מפעל אחד, אמנם לא חיוני כ"כ בקודמיו, אך גם הוא קבוע ומקובע הוא בתדירותו ובהכנסותיו. כאשר נכנס אל זאנויל עם תוצאות ידיו, אורו פניו של זאנויל וקם ממקומו בהתרגשות וקרא שוב ושוב את תוצאות המפיל הזניח בפאתי הכפר השכן.

כאשר ראה זעמ'ל את פניו הזורחות של אדונו כאשר ראה את הרשימה המעודכנת לפניו, אחזו פליאה רבת, אשר אפילו זאנויל הגביר, השרוי היה בשבעה רקיעים של שמחה וגיל, בראותו את ארשת פניו, אשר סימן שאלה גדול נסוך עליהם, פנה אליו לשמוע את תמיהתו ולתרג' לו על שאלתו. "שאל בני שאל", עודדו זאנויל בחיבה.

"מה אומר ומה אדבר לאדוני", נענה זעמ'ל אחוז תמיהה, "הן רשימה כ"כ ארוכה הבאתי לפניך, של תנובות ידיים מפעלים המשך בעמוד ב' <<<

גיליון שישו ותחלתו עליו בקבלת התורה המתוקה מסיני האר פלה מאד נתעלה בקבלת יום זה עשירת הדברים

"אהבה רבה אהבתנו ה' אלוקינו"

שיחת קודש בנעילת החג שבועות תש"פ

להישאר בקדושה כמחנה השכינה

השי"ת נתן לנו תקופה של הכנה ליו"ט הנשגב. עבר עלינו תקופה שהיינו מרוחקים מבתי כנסיות ובתי מדרשות וממקוואות ומעוד הרבה דברים שישראל כ"כ השתוקקו לזה. וישראל השתוקקו בכל ליבם וניסו בכל כוחם להתקרב אליו. והתבוננו ושמענו את קול ה' שקורא אלינו לשוב ולהתקרב אליו. יש קריאה של "קורא לה והיא באה" ועתה ל"ע ה' עלינו קריאה של "הכישה במקל". וב"ה עתה לקראת חג השבועות זכינו שיכולים אנו שוב לחזור ולהיכנס לבתי כנסיות ובתי מדרשות. והבינו את קול ה' שקורא בכת אנוכי ולא יהיה לך, להיותנו 'ערליכע יודן' ולנהוג בקדושה ובטהרה.

בפרשתן כלי, וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש, ואי' במדרש, הד"ד הגו סיגים מכסף ויצא לצורך כלי, רצונו של השי"ת שנהיה נקיים ככסף מזוקק. השי"ת הכניסנו לביהמ"ד ורצונו שנהיה ראויים להשראת השכינה. רצון השי"ת ליתן את התורה לעם קדוש. וישלחו מן המחנה - הכוונה כ"א ממחנהו הפרטי - הוא נפשו, לשלח ממנה והלאה כל דבר שאינו קדוש. וקורים את זה אחר קבלת התורה להורות שדברים אלו מעכבים מן הקשר לתורה"ק, וזה היה רצונו של השי"ת ששכך את עצמו בקדושה ובטהרה לקבה"ת כדי שיתקיים התורה"ק בכלי נקי וטהור. וחלילה אם לומדים את התורה בלא קדושה, הוא חלילה כנום זהב באף חזיר. שלוקחים את נום הזהב של השי"ת ומלכלכים אותו באשפתות.

ליתן להשי"ת משהו 'עבודה', והוא יגמור בעדינו

ואחר שהקב"ה עוררנו כ"כ, שאפ"י מי שליבו לב האבן אינו יכול שלא להתעורר מקול ד' שעורר אותנו, ומרצונו להיותנו קרובים אליו. ושנקבל התורה ולא ניפול חלילה למקום שהיינו קודם. הנה נתאספו בני"י לאט לאט וחוזרים למחנה השכינה, הלא הם בתי כנסיות ובתי מדרשות, אך אסור לנו לשכוח שרצונו של ד' שנהי' קדושים וטהורים ושלא נהי' מחוץ למחנה, וע"כ באנו לביהמ"ד ושמענו את עשרת הדברות וזעקנו להשי"ת רצונו לעשות רצונך ולהיות קרובים אליך, ומבקשים אנו סיעתא דשמיא, שמעתה כבר לא יקרא לנו השי"ת ע"י "הכישה במקל", שאין לישראל כח הסבל לזה, אלא שיהי' "קורא לה והיא באה", שיקרא אלינו בחביבות, שנבין את הבת קול כמו שהי' במתן תורה בקולות וברקים בחביבות גדולה, "בני חביבי, נתתי לכם את הכלי חמדה הגדול ביותר ורצוני שתשארו טהורים ונקיים ורקאיים להיות קרובים לזה".

אנו אומרים בשמו"ע "אלוקי אברהם ואלוקי יצחק ואלוקי יעקב הא-ל הגדול הגיבור והנורא א-ל עליון", זה הבחינה שהשי"ת מתגלה אלינו בבחי' אברהם יצחק ויעקב - חסד גבורה ותפארת. "א-ל עליון" כלומר זה הוא בחינה גבוהה עד מאד, והיינו שזוכים לתקן את כל העניינים והמידות הכלולים בחסד גבורה ותפארת, הכוללים כל המידות. אבל השי"ת הוא "גומל חסדים טובים וקונה הכל", שהשי"ת הוא גומל חסדים טובים לכאול"א, וזוהו הוא קונה הכל. שכאול"א הוא חסדו הקצורף לחיילותיו, כשואים את חסדו וטובו. אבל הוא מתחנן אלינו ואומר, "אני גומל חסדים טובים ומאפשר לכ"א להיות מבני רחומי הקרובים אלי, אך מבקש שגם אנו ניתן לו משהו, והוא "קונה הכל", מה שרק ניתן לו, כל התחזקות בעבודת השי"ת, הוא מקבל מאיתנו, ובלבד שניתן לו".

ונבקש סיעתא דשמיא שנהיה מקושרים לתורה"ק ולזמן הקדוש הזה שבו השי"ת נתגלה אלינו, "אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך מן השמים", קודם הי' "ענן", ואח"כ הי' "גילויים", ואז נתגלה שגם ההסתרה והערפל ממנו ית'. ויעזור ויה"ר שבכל הזמנים והאופנים נהיה מקושרים אליו. ויעזור ה' שנתקשר אל התורה"ק ע"י חסדים מגולים, ונזכה לגאולה שלמה בב"א.

מתחננים שנישאר קרובים אל ה' ולא ניפול

"אתה בחרתנו מכל העמים" די ריבוש"ע האט אונז אויסגעוויילט פון אלע פעלקער, וקרבונו אליו בקירבה הגדולה ביותר שרק שייך, יותר מכל המלאכים וכל השרפים. כדאי' בתיא (פסוק מ"ו) שאחר כל ה"קדוש" ו"ברוך" שאומרים בברכות ק"ש שמבטאים בהם את רוממות הא-ל ב"ה המרומם ע"י צבאות גדודיו, אומרים "אהבה רבה אהבתנו ה' אלוקינו", שהריבוש"ע אוהב אותנו יותר מכל המלאכים ומכל השרפים, ורק לנו נתן כלי חמדתו, היא התורה"ק.

וע"ז אנו מתחננים "אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו" שיחוס וירחם עלינו, שאחר שנתן לנו את התורה"ק, שהוא הדבר היקר ביותר, וגילה אלינו את האהבה הגדולה ששייך, מתחננים אנו שנוכל "לשמעו ללמוד וללמד", שלא נשכח את מה שקיבלנו, ויכנס בתוכינו ההכרה הבהירה, שנבחרנו להיות עם הנבחר, ועם הנבחר צריך להתנהג כראות לעם הנבחר בכל העניינים.

וזה מה שאומרים "ובנו בחרת מכל עם ולשון וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול", דאי' במג"א בשם האריז"ל שמרומז שם כל הזכירות שיש לזכור. ואנו מזכירים וזוכרים "ובנו בחרת מכל עם ולשון" - שהקב"ה קירבונו לפני הר סיני, וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול" - מבואר שם, דמרמז על זכירת מעשה עמלק, "ולחוך באהבה" - לזכור את מעשה העגל. והמסור השכל, שיש לזכור מיד אחר קבלת התורה שאף שקיבלנו התורה, עדיין יש עמלק שרוצה לקררנו ולהכשילנו. כמו באותו הדור שאף שהגיעו עם בני ישראל למדרגות נשגבות ביותר בשעת קבה"ת, כשלו ונפלו ל"ע. וע"ז נזכר, שצריך רחמים גדולים, לבקש ולהתחנן "המרחם רחם עלינו" שנוכל להישאר קשורים לתורה לנצח, ולא ניפול חלילה.

לרומם את אלו שעובדים "עבודת משא"

ואמר הכתוב "נשא את ראש בני גרשון", רמזו בזה, שאנו מבקשים מהשי"ת שירומם את ראשם ומוחם של בני גרשון ובני מררי. מזכירים בראשונה את "בני גרשון" ירמוז על אלו האנשים שיש להם העבודה בדרך של משא, שצריכים לעמול ולהתייגע וללחום מלחמת חרמה עם היצר. דלבני קהת לא הי' להם עבודת משא, שהרי הארון נושא את נושאו. אבל בני גרשון צריכים להתייגע בעבודה קשה לעבוד את ה'. ובדרך רמז, הוא מרמז על נשמות הקטנות, שהעבודה עולה להם ביגיעה גדולה, והתורה אומרת לרומם את ראשם, ולהאיר להם דעתם בזכ"ה הגדולה שזכו להיות עם הנבחר.

ואח"כ יש בפרשה פרשת שלוח מן המחנה כל צרוע וכו', ופרשת סוטה, שמרמז שצריכים להתנתק מכל הדברים שאינם ראויים. ואח"כ פר' נזיר, המלמדנו שאף בדברים המותרים יש לקדש את עצמו במותר לנו. ואח"כ יש ברכת כהנים, לרמז שכל יהודי באשר הוא, ואף כשאוחז עדיין בתחילת העבודה ומתחיל לקדש את עצמו, דרגא אחר דרגא, הריבוש"ע מברכו בברכת כהנים, בברכות הנעלות ביותר, "ברכך ה' וישמרך" - שישמרו ה' שחלילה לא יפול, "יאר ה' פניו אליך" - שיאר פניו אלינו במאור פניו, "ישא ה' פניו אליך" - שישא פנים אל עמו ישראל שמנסים בכל דרך ובכל כוחם להתעלות בכוחות עליונים, וחפצים רוצים להיות מקושרים לתורה"ק.

ואח"כ יש את פרשת העגלות שהביאו הנשיאים עבור בני גרשון ובני מררי. שבשעה שבקשו והתחננו "נשא את ראש בני גרשון", לסייעם ולרוממם בעבודתם הרוחנית הקשה, עדיין לא ידעו היאך, וע"י מה יתרוממו. אכן לבסוף זכו שרוממו ונשא וניקו אותם. ואח"כ בירכו אותם בברכת כהנים. והבא ליטהר מסייעין אותה, ואף הביאו להם הנשיאים עגלות להקל משאם. "ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו", קאי' על אלו שכבר מרוממים ואין נצרכים למלחמה התמידית עם היצר, אך אנו הקטנים הלוואי שנוכל לעבוד את עבודת בני גרשון להילחם עם היצר"ר ללא חת. ונבקש מהשי"ת סיעתא דשמיא על כך.

חינויים ורוחיים אשר שלך הם, ומדוע זה לא מצאו חן בידך, בחסרונו של פריט אחד ויחיד. ואף גם זאת אשאל לפיך, מדוע הדגשת כ"כ לפני שארשום לפניך רק את המפעלים הפעילים תדיר לא ישבותו. הרי מי כמוני יודע, שהרבה מעושרך והונך הרב תוצאה הוא מרווחים צדיים, ומדוע זה יפחת ערכם בעיניך".

"אגלה את אזנך", פונה אליו ואנוניל כממתיק זאת, ואפרוס לפניך רו מכבשונם של סוחרים ונגידים. "אמנה בלתי-כתובה ישנה בין גילדת הסוחרים והעשירים במחוזותינו, אשר לפיהם כאשר ישנו לאחד מהסוחרים סך של מאה מפעלים, הרי הוא נכנס לרשימת העילית, אשר רב רווחיהם בכמה מישורים. הן לגבי האשראי הניתן להם, והן לגבי אמינותם וטיב תוצרתם. ברם, רווחים אלו צריכים להיות קבועים ואיתנים, בלתי חורקים ובלתי חולמים, אשר אינם תלויים במזג זה או אחר ובתירוץ פלוני ופלוני, אשר רק באופן זה מובטח כדאיותם וטיב איכותם".

כלפי מה הדברים אמורים, כאשר עומדים אנו בחסד ה' ביצועות עלינו בשערי גליון המאה של גליונו הנאדר והנהדר נחל אדניך, אשר אשד נביעתו מרווים את הצמאים לדבר ה' אשר רבים הם האומרים מי יראנו טוב ועתה מצאו את שאהבה ואיוותה נפשם, גליון מלא וגדוש בתוכן נפלא ומרהיב, באיכות ובכמות.

חשיבות רבתי יש לכל פרשת דרכים וציון דרך אשר עובר על כל דבר חשוב, ובפרט על גליון אשר רבה העלאתו מידי שבע. כל ציון דרך שזכה מעיד כ"מאה עדים" כי אכן איתן הוא הנחל, וחזקה נביעתו, אשד מפליו לא ישבותו ולא יכזבו מימיו. גם כי יעבור עליו כל תהפוכות החיים יסובבו סביביו צרי, והוא יסובב על ציריו ומסיבובו לא ימוט, בעזו ימשיכו מימיו לפכות ולהשקות בעליצות את כל צמאי חסדיו.

וכאן המקום של שואבי המים אשר לא מאוכזבים הם מנחל אכזב אלא מוצאים תדיר מים לשאוב עדי, להרים כפיהם ולהרות לקל השמיים המקרה במים עליותיו ומשלח מעיינים בנחלים, "עד הנה עזרונו רחמיך ולא עזבונו חסדיך ה' אלוקינו ואל תטשנו ה'א לנצח", שזכה להמשיך תדיר בכל עת ובקביעות בהפצת המעיינות להרות צמאון עם ה'.

וכאן המקום להודות גם לשואבים עצמם אשר לא חוסכים מאונם ומרצם להוצאת הגליון ברוב פאר והדר. הלא הם ידיו הרח"ח ר' יוסף פפר שליט"א הבריא התיכונ דגליונו המוסר את כל מאורו וזמנו עבורה. והעורכים החשובים שיחי', המשקיעים מאונם ומרצם להשקות העדרים. ה"ה הגה"ח ר' זרח רוזנטל שליט"א, הרה"ג ר' נפתלי מרדכי ראזענבוים שליט"א, הרה"ג ר' חיים גרינפלד שליט"א, הרה"ר משה מנחם העכט הי"ו, הרה"ח ר' משה לייב המאירי הי"ו, הגאון הגדול ר' אברהם צבי הנהן שליט"א, ראה"ה הרה"ג ר' אברהם קליין שליט"א, הרה"ג ר' נפתלי צבי מוטצען שליט"א, הרה"ג ר' יהושע לאנגנויער שליט"א, הרה"ג ר' אברהם גראס שליט"א, ויותר ממה שמנינו לפניכם כתוב כאן.

ובעת הזאת נישא תפילה כי חפץ ה' בידיו יצליח, והתחל שנה וברכותיה מתוך השקט ורווח, וזוכה להרבות תורה בישראל ולזכות במימי הדעת מרבותינו מצוקי הארץ לדורות. עדי נזכה לנבואה המקווה כי הנה ימים באים נאום ה' והשלחתי רעב בארץ, לא רעב לחם ולא צמא למים כי אם לשמוע דבר ה'. ויקוים בנו ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים אכ"ו.

כי לי כל הארץ

עבודת ה' בתוך בתי חומר שנתחדשה במתן תורה

מהות היו"ט הוא ההכנה לקראתה

דבר פלא מצינו בשמו של היו"ט הקדוש הבעל"ט, שבשונה מכל המועדים ששם היו"ט הוא על ענין השייך ביו"ט עצמו, או במצוה השייכת ביו"ט כמו חג המצות, חג הסוכות, או על ענין היו"ט עצמו כמו ראש השנה, יום הזכרון, יום הכיפורים. יוצא מהכלל כולו הוא יו"ט זה שנקרא חג השבועות על שם השבעה שבועות שקדמו בהנהגת ליו"ט.

זאת כיון ששבועות הוא יו"ט שמהותו ומציאותו הוא שמחוייב ענין ההכנה, מחמת גודל נשגבותו. וכן רואים בתורה שפסוקי ההכנה לקבה"ת מהפסוק "בחודש השלישי" עד עשרת הדברות ישנם עשרים ושישה פסוקים (במנין שם היו"ט), שהוא כפול ממספר פסוקי עשרת הדיברות - שיש בהם רק שלושה עשר פסוקים.

ובא וראה את דברי הקדושת לוי בפ' יתרו שמתאר איך כמה אלפים רבבות מלאכים ושרפי קודש אחזם חיל ורעדה רתת זויע מאימתו יתברך, ומכל שכן אנחנו בני אדם כאשר צריכים לזכות לשמוע "אנני ה' אלוקיך" מהבורא ית"ש. כמה הכנות מרובות ומועילות צריך עבור זה. ואפשר לראות שמזה שנחסר מעט מההכנה לקבה"ת בזה שנשארו לישון מעט יותר מהזמן שהיו צריכים לקום, כבר שלוש אלפים ושלושים ושלוש שנים חלפו מאז, עדיין לא סיימו לתקן אותו חיסרון קט בהכנה. למרות שכל ליל שבועות עוסקים בתיקון זה הענין. שאפילו אם יכין עצמו כל השנה כולה לא יהיה מספיק.

אלא שמצינו עצה נפלאה לעשות את ההכנה הראויה להכנס ליום טוב הק' הזה, שמובא בעבודת ישראל להרה"ק מקאונץ ז"ע, ש"ע לימוד והתבוננות כל יום מימי חודש סיון בפסוקי התורה השייכים לאותו יום מימי ההכנה, ע"י ממשכים אותה קדושה שנתגלתה בימים אלו. וכונדעו דברי החיד"א בלב דוד (פרק ל"א) בשם בעל המכתם, שאז נמסרו לבני"א סודות התורה וענינים נפלאים הידועים רק ליחידי סגולה. ולכן אומרים בהגש"פ "אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו", מעוצם הגילויים שהיו עוד קודם קבה"ת, כאשר הכינו עצמם קודם לקבה"ת.

וא"כ יש לנו עצה נפלאה ללמוד קודם שבועות עניני היו"ט הכתובים בתורה הק', ועי"ז ימשך אותה קדושה והשגות נוראות שהכינו את בני"א אז, וכן יכולים להגיע לקבה"ת כראוי!

השתא נבוא בס"ד לבאר כמה עניינים הצריכים ביאור בסוגיא דקבלת התורה.

מדוע היה קבה"ת בחרדה גדולה

בתפילת מוסף דר"ה מתואר מעמד קבלת התורה כאשר הקב"ה מתגלה לעם קודשו לדבר עמהם, ומשמייע להם מהשמים את קולו ללמדם תורה ומצוות. ואז כל העולם כולו חל מלפני הבורא וכל הבריות שנבראו מבראשית חרדו מקול האלוקים. ומובא בבן יהוידע (שבת ט"ו) שבכל המקום שהיו בני"א במעמד קבה"ת, לא היה בו אפילו טיפת אויר גשמית, וכל חיותה היתה רק ממוצא פי ה' בלבד, בלי שייכות לגשמיות העולם, ואפילו לא לאויר. ובנ"י שומעים את קול השופר שהולך ומתחזק יותר ויותר כמתואר במכילתא, וההר כולו בוער באש אלוקית נוראה עד לב השמים (דברים י"א). והנה מתחיל כל העולם לרעד ולהזדעזע, ומובא בבכור שור שהיתה חרדת אלוקים על הר סיני שכל מי שהסתכל על ההר נפל עליו חרדת אלוקים.

ומובא בזה"ק שכל ההרים שבעולם התחילו לרקוד ולקפץ ממקומם לגובה רב כאילים, וגבעות התמוטטו מהפחד וחיל ורעדה מלפני האדון ה' מפחדו ומהדר גאון עוזה. עד שהניח הבורא עליהם ידו להשקטים (פסוקי"א מא).

וכל האילנות נורעים ומשתחיים ברעדה כאילו קיבלו נשמה וחיות. והמתים שבשאלו קמו לתחייה (פסוקי"א פסוק מא). וכל הימים והנהרות גועשים ורועשים ובורחים לאחור, הים ראה וינס הייך יסוב לאחור. ויחדר כל העם אשר במחנה בחד נורא, עד שהיו צריכים להניח על ליבם טס שכתוב עליו שם המפורש.

ולכאורה צריך ביאור, שהלא תוס' בשבת (דף כ"ח ע"א) מיישב את הקושיא שהלא בני"א אמרו מיד בתחילה "נעשה ונשמע", ואם כן מדוע הוצרכו לכפות על בני"א את ההר כגיגית, ומתרץ תוס' אלא שהקב"ה ידע שעתיד להיות מעמד קבה"ת באש גדולה עד לב השמים וכו', ושלא מפחד האש יחזרו בהם, שיאמרו מרוב פחד שאינם שייכים למעמד נורא נוראות שלא היה מעולם בבריאה כדבר הזה, ולכן כפה עליהם וכו', כדי שידעו שאין להם ברירה.

ולכאן איך אפשר להבין ענין זה, כאשר הגמ' במגילה (כ"ח ע"ב) אומרת להיפך, שעבור לימוד תורה צריך ישוב הדעת, "מביתאם האמוראים דוגמאות איך ובעירובין (ס"ה ע"ב) מביאים דוגמאות איך שכל הפרעה קלה כבר מפריע לתורה, וכמו שראו מעיד שם שעקיצת כינה קטנה כבר מפריעה, ועוד דוגמאות שם כדומה. וא"כ כאשר הקב"ה רוצה לדבר עם בני"א ללמדם תורה ומצוות, מדוע זה נעשה באש גדולה, שיכול לגרום להם שיתחרטו, ובדאי שכך קשה ללמוד. ובפרט שהיה שם ג"כ עשר פעמים יציאת נשמה, ופרחו באויר מאתים וארבעים ק"מ כאשר מרוב פחד חזרים לאחוריהם ופורחת נשמתם והמלאכים צריכים להחזירם. וכי כך שייך לקבל ולקלוט תורה כאשר עפים באויר והנשמה יוצאת ומחזרת פעם אחר פעם. הלא לכאורה היה עדיף לתת התורה באולם ממוזג בענימות, וכך ג"כ יותר טוב יקבלו וישגו מהקב"ה, וכן לא יצטרכו לכפות עליהם ההר כגיגית.

קבה"ת לכאן לא אמר השי"ת סתרי תורה

שאלה נוספת אחרי שראינו איך שהקב"ה מחריד את כל עולמו עבור קבה"ת, והבאנו מה שאומרים חז"ל שהיו צריכים למעשה אלף דורות כדי להגיע למעמד קבה"ת. ובא וראה מה דאיתא בחגיגה (י"ב ע"ב) איך שאצל התנאים ריב"ז ור' אלעזר בן ערך ור' יהושע ור' יוסי כשהיו עוסקים במעשי מרכבה נעשו שינויים נוראים בעולם, אש ירדה מהשמים וסיבבה את כל אילנות השדה, והמלאכים מדברים מתוך האש, ובתקופת תמוז מתקשרים השמים בעבים ונראית הקשת בענן, ומלאכי השרת מתקבצין לבוא לשמוע. וכל זה כאשר עסקו למעלה מאלף שנה מאוחר יותר במעשה מרכבה שלימד יחזקאל הנביא. וא"כ ק"ו וק"ו איך היה נראה כאשר הנביא יחזקאל בעצמו עסק בזה. וכמו שאומרים באמת בהפסוק חג השבועות "נפתחו השמים ואראה מראות אלוקים" - גילויים נוראים מה שאין שפה והעין יכולים להשיג. וכל זה עדיין לא מה שראתה הפה על הים. וכמה השיג יהודי פשוט, וכמה השיג צדיק מבני"א אז. וכל זה בשבוע הראשון של ספירת העומר בזמן ההכנה לקבה"ת. והרי "ואשא אתכם על כנפי נשרים" - מבארים בספרים שכל הזמן המשיך הקב"ה להביא אותם ליותר ויותר דרגות, וכמו שהבאנו מהחיד"א בלב דוד. ואיזה השגות נוראות השיגו עוד קודם שבאו להקב"ה שאפילו אם לא היו מקבלים התורה דינו בה! וא"כ איך אפשר להבין שבזמן קבה"ת עצמו אומר לנו הקב"ה כאלו דיבורים פשוטים "לא תגנוב" "לא תרצח" "לא תנאף", - דיבורים שנאמרו ג"כ לישמעאלים ולגויים.

מדוע בעצרת דייקא בעי' ל'כס'

עוד עניין שיש להבין, הגמ' בפסחים (ס"ח ע"ב) אומר רבי אליעזר "הכל מודים דבעצרת בעיני נמי לכס", ז"א

שבפסח וסוכות שעושים אז זכר לניסים שהיו לבני"א הצלה ממצרים וענני הכבוד, בכ"ז אם ירצה יהודי לשבת כל היום בבית מדרש וללמוד כולו לה' לשיטת ר"א שפיר עשה כולו לה'. אבל בשבועות שהוא יו"ט על ענינים רוחניים נשגבים שהיו ביום זה, ודווקא ביום קדוש ורוחני זה אסור לעשותו כולו לה', אלא חייבים לנהוג בו ג"כ בבחינת לכם בגשמיות. ולא עוד שבכל יו"ט אחר ישנם מצוות רוחניות לקיימם ביו"ט, אבל דוקא בשבועות המצוה היחידה מהתורה שצריך לקיים בו זה מצוות שמחה בבשר. ואיך יתכן שדוקא ביום מ"ת דואגים כ"כ לשמחת הגוף בגשמיות.

עוד יש להבין מה שמובא במדרש (שהש"ר י"ב, א) משל על קבה"ת שמלך גזר שיהיו במדינתו שני חלקים שאסורים לעבור בהם מצד לצד. כגון שבני רומי לא ירדו לסוריא, ובני סוריא לא יעלו לרומי. ולימים (בזמן שמחת לילה) ביטל הגזירה ואמר שמסירים המחיצות שיוכלו לבוא ביניהם. ואני הוא המתחילו כך כאשר ברא הקב"ה העולם גזר ואמר: השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, וכאילו ישנה מחיצה שכל א' מקום לעצמו בלי יכולת לעבור, אבל בקבה"ת הסיר הקב"ה המחיצות כביכול ומרע"ה עלה לשמים. ובמדרשים מתואר דברים נפלאים איך טייל ממש שם בין השרפים וכו', וכן הקב"ה ירד עם פמליא של מעלה לכאן למסור התורה. שג"כ זה צ"ע שכבר היה מעולם שחונן עלה לשמים, ומלאכים ירדו לביתו של א"א, ולדבר עם הגה, ובחלום סולם יעקב, והמלאך גבריאל שפגש את יוסף, וא"כ מה נתחדש יותר במ"ת.

החידוש בקבה"ת לעבור את ה' בעוה"ז

אלא הביאור במשל המדרש ועפי"ז נבין גם את שאר התמיהות, אומרים הבעל התניא וחת"ס ושפת אמת, עד מתן תורה היה מצב שהשמיים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם. ואין הכוונה שלא הסתובבו עליונים למטה ותחתונים למעלה, אלא הכוונה שלא קידשו את ה'למטה' והפכו ל'למעלה'. שאין קיימו האבונה"ק את כל התורה, אך זה לא השפיע על העולם הזה לקדשו ולחוממו. אלא היה כשני מדינות נפרדות. שאפשר או גשמיות, או רוחניות לגמרי בבחי' ותגלגל הנפש את הבשר. אבל לרומם הגשמיות ולערבה ברוחניות, זאת לא היה. וכאמור כל זאת עד מתן תורה.

דאי' דאמר הקב"ה "ותגיד לבני ישראל" ופי' חז"ל "דברים הקשים כגידים". והמעין בתוך הדברים אינו רואה כי אם דברים ערבים ותמדיים, "והייתם לי סגולה מכל העמים ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" וכו', איה הדברים הקשים כגידים.

אלא כלל ישראל אחר שכבר הגיעו למעלות רמות כ"כ אחר קריעת ים סוף וחמשים ימין הספירה, כאשר הגיעו להר סיני חשבו וציפו והשתוקקו שעתה יגיעו לתכלית הדבקות ותגלגל הנפש את הבשר ויעלו כולם לשמים כמו חנוך לעבוד את ה' ולהיות במחיצתו ללא מפריעי גוף. אך השי"ת אמר למשה "כי לי כל הארץ" שתכליתם לגלות את מלכות השי"ת דווקא בעולם הזה, ובאלה חפץ ה'. ודברים אלו (אם אמנם לבית יעקב אלו הנשים היו אמיהם) היו לבני ישראל קשים כגידים.

אך מ"מ קיבלו עליהן זאת הייעוד שהועיד להם ה', וכפי שאכן אמרו אל ידבר עמנו אלוקים פן נמות כי הבינו שזה חפץ ה' מאיתם. ועל כן ניתנה התורה בקול רעש גדול ותוך כדי טלטול העולם, מכיון שהיה ייסוד העולם מחדש בתבנית חדשה, שגם הגשמיות מתקדשת ומהווה כלי לעבודת ה'.

זה גם הטעם שאמר להם דברים הנראים כפשוטים ונוגעים לגוף, כי זה התחדש אז במתן תורה שעובדים את השי"ת בתוך גוף גשמי ומרוממים אותו.

זה גם הטעם דבעצרת דייקא בעי' נמי לכם, כי אכן חידוש הוא שתחדש ביום זה ענין עבודת ה' ע"י גשמיות, בבחי' ונשמור חוקיך בעולם הזה, כי לי כל הארץ.

ע"י אהרות נוצחין היצר

ויחן שם ישראל נגד ההר (ט-טז). כאשר ישראל הם בבחינת "ויחן" לשון יחיד, שהם באחדות כאיש אחד בלב אחד, אזי "נגד ההר" יכולים לעמוד נגד היצר הרע שנמשל לה.

(אמרות משה-קאברין)

צריך האדם לזנוח מעשיו לא טובים ולהתחדש כנשר

ואשא אתכם על כנפי נשרים (ט-טז) כנשר הזה שנקרא "נשר" על שם שנוצותיו נושרים לעתים מזומנות ומתעטט כל פעם מחדש בנוצות וכנפיים חדשות, כך יהודי צריך להיות מחונן בסגולה זו, להתנער בכל עת מצוא מקליפות זוהמה שנדבקו בו בעבר ולעטוט מעיל צדקה חדש כתינוק שנולד. רק לא להיסחף במחשבות תוגה על מעשיו שקלקל ולשקוע בתהום הייאוש חלילה. וכך יוכל לקבל התורה, וזהו שאמר הכתוב, על סמך תכונה זו של הנשר "ואביא אתכם אלי".

(באר משה - קאזניץ)

סגולתן של ישראל אינה תלויה בדבר

אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל (ט-טז). וברש"י "לא פחות ולא יותר", כבר הקשו המפרשים, וכי חשוד משה להוסיף או לגרוע. וי"ל, מי שעושה עם חברו תנאי ורוצה שיתקיים התנאי צריך לעשות תנאי כפול. אמר הקב"ה לישראל: "ועתה אם שמוע תשמעו וגו' הייתם לי סגולה", וחשב משה אולי יש להוסיף תנאי או להשמיט ענין ה'סגולה', אמר לו הקב"ה 'לא פחות ולא יותר' אמור להם בלי תנאי כפול כי אפילו אם ח"ו לא ישמעו בקולי יהיו עם סגולה.

(הרה"ק מקאצק ז"ע)

ענוה ולא פסולה וה"ו לא נאות

אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל (ט-טז). פירש"י ז"ל "לא פחות ולא יותר", ויתבאר בדרך זמה, כי מידת הענוה היא נעלית מכל המידות, שהרי אמרו ז"ל, "ענוה גדולה מכולם" (ערכין טז). אמנם אליה קוץ בה, כי לפעמים ענוה יתרה בכוחה לגרום לאדם לידי ייאוש שחלילה אין חפץ להשי"ת במעשיו הטובים בגין אפסיותו, ובאמת ענוה מעין זו פסולה היא בתכלית. על הענוה להביא את האדם לידי הרגשה שתלוי הוא בבוא יתברך ונדרש אליו. ובגין כך יוסיף אומץ בעבודתו התמה. והוא שנרמז כאן "לא פחות" לבל יפחות עצמו יתר על המידה, שלא יעלה בדעתו שפחות ביותר עד שייסיק מכך שאין לו שייכות אל הקדושה ואל העבודה כי אין בה חפץ חלילה. אולם בה במידה יש כאן אזהרה נוספת: "ולא יותר" שלא יתגאה ויחשוב עצמו כאילו הוא מורם מעם. כך שעל האדם לשלב ענוה בהתנשאות כאחד, שלא תהיה הענוה ענוה פסולה, ולא יכשל בגאוה אלא, "לא פחות ולא יותר".

(כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא ז"ע"א)

משרע"ה לרום מדרגתו לא הכין היאך יכולין לעבור את פי ה'

ויאמר ה' אל משה לך אל העם וגו' והגבלת את העם וגו' (ט, טז, א-א). ויאמר ה' אל משה רד העד בעם פן יחרסו וגו' ויאמר משה לא יוכל העם לעלות אל הר סיני כי אתה העדת בנו לאמר הגבל את ההר וגו' ויאמר אלי ה' לך רד ועלית, וגו' (שם טז-כז). והקשה ז"ל, למה אמר הקב"ה פעם שנית לך רד. הא כבר אמר לו 'רד העד בעם'.

ותירץ כי משה רבנו שהיה במעלה גדולה ורמה וגודל השגתו באלוקים חיים, היה חזק מאד במצוותיו לקיימם,

ולא הבין היאך יכולים לעבור את פי ה' חלילה, לכך כשאמר לו הקב"ה רד העד בעם, היה תמה מאד, ואמר להקב"ה למי עוד לירד ולהעיד בעם, הא לא יוכל העם לעלות מפני שכבר העדותה בנו וגו' והיאך באפשרי לעבור חלילה על דברך ומצוותך. והשיב לו הקב"ה לך רד, פירוש רד נא ממדרגתך הנעלה והנשגבה ותראה שבקל יכולים לעבור גם את פי ה', ולכך ישראל שהם למטה במדרגה יכולים לעבור את פי, וצריך אתה לירד ולהעיד בעם ולזרום שנית לבל יעלו בה.

(הרה"ק הר"ב ממעוז יבוז ז"ע)

אתפשטותא במשה ככל דרא וככל נפשא

משה ידבר (ט, טז). 'דיבר' אין כתיב כאן רק 'ידבר' לשון עתיד. כי עתיד הוא בכל דור ודור לדבר עם כל אחד ואחד, לכל מי שבא ליטרה ולקבל עליו עול תורה מדבר משה עמו.

והאלוקים יענוו בקול, להכניס הקול בהדיבור ולייחד הקול עם הדיבור והמחשבה. וצריכין מאד לשמוח בקבלת התורה כי כאו"א מקבל לפי כחו וערכו, וצריך להאמין כי בודאי עתה ישוב מאוולתו ויזדכך ויהיה זך.

(בית אהרן)

על כל חפצי השי"ת נצרך מסי"נ

אנכי ה' אלוך, לא יהיה לך (כ-כז). חז"ל מספרים כי בשעה שאמר הקב"ה שתי הדברות "אנכי" ו"לא יהיה לך" פרחו נשמתם של בני ישראל. לכאורה לשם מה היה צורך בזה הלא יכול היה הקב"ה הכל-יכול לעשות שלא תצא נשמתם. אלא לרמז להם שכל דבר הקשור עם יהדות צריך למסירות נפש, בחינת "יצאה נשמתם

(שפת אמת)

חכמים יגזרו

משולחנם של חו"ר קהילתנו הק'

הרה"ג ר' אברהם גראס שליט"א

"חציו לה' וחציו לכם" – האם הכוונה חצי ממש

לה' בתפילת המנחה. ועוד דע"כ חציו לה' וחציו לכם היא לאו דווקא דא"כ הוי כזורק אבן לחמת, ע"כ. ומבואר בב' התירוצים של המהרש"א שני הצדדים שכתבנו ונראה מסקנת המהרש"א דחציו לה' וחציו לכם לאו דוקא. וכ"כ הפמ"ג ריש סי' רמ"ב (צ"א ס"ק א') דחציו לאו דווקא בצמצום אלא מקצת לה' ומקצת לכם ורשות בידו רובה לה' או רובה לכם. וכ"כ השפת אמת (שם) לאפוקי ממה דמשמע במקצת אחרונים דחציו ממש קאמר.

ובמהרש"ל (י"ש חולין פ"א סי' נ) כתב ד"מה שמאריכין החזנים בניגונים אין זה לא מחציו לה', וחציו לכם" עכ"ל. והביאו המו"א (ריש סי' תקכ"ט) וכ"כ ביש"ש (פ"ב דביצה סי' ד) דכיון דק"ל כר' יהושע דחציו לה' וחציו לכם אין לאחר התפילה יותר מחצות וראוי לגעור בש"ץ שלא יהא יותר מחציו היום. והמשנה ברורה העתיק להלכה דברי המהרש"ל

דכיון דק"ל כר' יהושע דחציו לה' וחציו לכם, על כן יש לגעור בחזנים המאריכין בתפילתם יותר מחציו של יום ע"כ. ומבואר דס"ל דחציו דווקא. דאין לומר דגעורין בהם משום דאין להתענות ביו"ט, דא"כ אינו קשור לדין חציו לכם. ולהדיא בדבריו דכיון דק"ל דחציו לה' וחציו לכם לכן יש לגעור. וכן מוכח מהמהרש"ל שהוא מקור דבריו.

ושועה"ר סעיף י' העתיק דברי המהרש"ל בחולין בשינוי לשון, וכתב "ועכשיו שמאריכים בניגונים בתוך התפילה אין זה עולה בכלל חציו לה' אלא בכלל לכם היא"

בפסחים ס"ח ע"ב ובביצה ט"ו ע"ב תנאי ר"א אומר אין לו לאדם ביו"ט אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה ר' יהושע אומר חלקהו חציו לה' וחציו לכם ע"כ. ולהלכה קי"ל כר' יהושע (שו"ע סי' תקכ"ט). ויש לעיין אם הך דינא דר"י דחציו לה' וחציו לכם הוא בצמצום חצי ממש, או חצי לאו דווקא אלא דבעינן גם לה' וגם לכם ביו"ט.

ברמב"ם (פ"ו מהלכות יו"ט ה"ט) והביאו הטור (סי' תקכ"ט) חז"ל "אע"פ שאכילה ושתייה במועדות בכלל מצות עשה, לא יהא אוכל ושותה כל היום כולו, אלא כך היא הדת, בבוקר משכימין כל העם לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ומתפללין וקורין בתורה בענין היום, וחוזרין לבתיהם ואוכלין, והולכין לבתי מדרשות וקורין ושונים עד חצי היום, ואחר חצות היום מתפללין מנחה וחוזרין לבתיהם לאכול ולשתות שאר היום עד הלילה" עכ"ל. ומשמע מלשון הרמב"ם דעד חצי היום מתפללין וקורין בתורה, ומחצי היום עד הלילה אוכל ושותה. ובראשון לציון ושו"ת דברי מלכיאל (ח"ו סי' ד) ביארו דמה שמחסר מחציו לה' באכילה של קודם חצות משלים בתפילת מנחה שלאחר חצות.

ובב"ח (סי' רמ"ג) דייק נמי כן מדברי הרמב"ם ששינה לשונו בהל' שבת (פ"ל ה"ג), שלא כתב שם עד חצי היום, אלא "מתפלל אדם בשבת שחרית ומוסף בביהמ"כ ויבוא לביתו ויסעד סעודה שניה וילך לביהמ"ד יקרא וישנה עד המנחה ואח"כ יקבע סעודה שלישית" וכו'. ומבואר דרוב היום בתורה ותפילה ומחציתו לכם. משא"כ ביו"ט כתב עד חצי היום לה' ומחציו היום עד הלילה אוכל ושותה.

והמהרש"א (ביצה ט"ו ע"ג) מבאר הא דיצאו ו' כתות משיעורו של ר"א, דכתב ו' יצאו בשעה שישית שהיא זמן סעודת ת"ח והם סבור כר"י דחציו לכם, ואע"ג דשעה שישית היא שעה קודם חצות, י"ל שהשלימו אח"כ חציו

ע"כ. וכוונתו לכאן דאין חסרון באריכות בניגונים כיון דבכלל לכם היא והיא היפך מש"כ המהרש"ל דיש לגעור בהם. מ"מ הסכמת המ"ב והשועה"ר לכאן דחצי דוקא הוא. ויל"ע דלא חזינן דקפדינן שלא להאריך בחציו של לה' או בחציו של לכם.

עוד יש לדון האם בליל יו"ט איכא נמי הך דינא דחציו לה' וחציו לכם, או שמצטרף ליום ואם אוכל ושותה בלילה שוב א"צ לאכול ביום. והנה מלשון הרמב"ם הנ"ל דמחשב שעות היום לענין חציו לה' וחציו לכם מתחילת היום, משמע דבליילה ליתא להך דינא. וכמו שכתב השא"ג א (סי' ס"ח) דהמיעוט של ליל יו"ט הראשון משמחה בפסחים (ע"א ע"א) היינו מכל מיני השמחה ולא רק משלמי שמחה. אך בהעמק שאלה על השאלות (ס"ו אות ה) כתב דהא דמר בריה דרב הונא דיתיב בתעניתא כוליה שתא דגם הוא ס"ל כר' יהושע אלא שקיים החציו לכם בלילה ע"כ והוא חידוש.

אך יש להעיר דגם א"נ דחציו לה' וחציו לכם ממש מ"מ חזינן מדברי המהרש"א דלעיל, דאפשר לאכול בתוך חצי היום של לה' ואח"כ להשלים השעות של לה' ע"י המנחה של אחה"צ, וכן משמעות הרמב"ם דאוכלין גם קודם חצי היום, וע"כ דהמנחה היא השלמה לזה.

כסא דנחמתא

הננו לשגר בזה את תנחומנו הכנים קדם האי גברא יקירא משקה ממעיין רבוה"ק ומעתיק שמועתם ידיד נאמן למערכת ועומד לימינו בכל עת

הרה"ח ר' משה לייב המאירי שליט"א משב"ק רבוה"ק זי"ע ויבלחט"א

בשבתו בעמק הבכא על פטירת אמו האה"ח מרת בלהה (ביילא) המאירי ע"ה

השי"ת ינחמנו וירפא שברו ולא ידע עוד צער ומכאוב ובנחמת עולם נוחם כולנו אכיר"ר

והדחה. אולם מנהג רבוה"ק להמתין שעה שלמה כדברי הזוהר הפשוטים.

אחר שתית קפה עם חלב, נחלקו הפוסקים האם צריך קינוח והדחה, והמנהג להקל.

שיעור ההמתנה קודם הסעודה: אלו הנוהגים לאכול מאכלי חלב קודם הסעודה, די שיברכו ברכה אחרונה, ויכולים מיד ליטול ידיהם לסעודת יו"ט, אם עד שיאכלו הבשר יתעכבו באכילת דגים ובזמירות למעלה מחצי שעה (כן משמע מחשבות מהרש"ג (ח"א יו"ד סי' י"ג)), ומותר לברך ב"א אחר חלב על מנת לאכול בשר (פת"ש שם), ויש שהחמירו בזה דאינו חשוב סלוק סעודה (רמ"א), וכ"ז אחר אכילת גבינה רכה. אבל אחר גבינה קשה צריך להמתין ו' שעות כמו אכילת בשר. ודנו הפוסקים בענין גבינה צהובה אם נחשבת כגבינה קשה (מאור השבת ח"ג סי' תכ"ג), וכל אחד ינהג כמנהג אבותיו.

פרטי דינים נוספים: (1) מאכל פרווה שנתבשל בסיר בשרי או חלבי אפי' בן יומא אין בו כלל דיני המתנה (שו"ת פ"ט סי' ג' ועק"א), (2) יש ליזהר לכתחילה שלא לאכול בצל שנחתך בסכין חלבי תוך שש שעות מאכילת בשר (פמ"ג תצ"ד), ובצורך קצת יש להקל באינו בן יומא (יד יהודה), ויש שכתבו שמנהג העולם להקל בזה בכל אופן (מבית לוי), (3) חתך בצל בסכין של בשר ואכלו, א"צ להמתין ו' שעות (רע"א פ"ט).

קולות שיש שהקילו בשבועות: יש שהביאו שבחג השבועות אפשר להקל בדיני בשר בחלב (נועם אלימלך פ' משפטים) ונפרט כמה אופנים שמצינו שהקילו בזה וכדלהלן.

(1) אם כי מצינו שצריכים לברך ברכה"ז בין סעודות מאכלי חלב לסעודות בשה, יש שהביאו שמ"מ בחג השבועות יש להקל בזה, ואין צריכים להפסיק הסעודה בברכה"מ, וסגי בקינוח והדחה כגבינה רכה (מ"א תנז).

(2) ויש שכתבו להקל בחג השבועות שמוותר לברך ברכה"ז אפילו על מנת לאכול אחריו מאכלי בשר (פמ"ג מ"ז סק"ג) למחמירין דכחושב על מנת לאכול לא הוי סילוק.

ברכת הנהנין על מאכלי חלב

עוגת גבינה: בהכנת עוגת גבינה, לרוב מערבים בו קמח באיזה צורה שהיא, ולכן ישנם מצבים שברכתה מזוונת, וישנם מצבים שברכתה שהכל, ולפעמים צריכים לברך שתי ברכות וכדלהלן.

(1) **אפויים ביחד:** עוגת גבינה שנעשה משני שכבות, כשהתחתונה כמו בסיס אפויי' מכבד, ומוסיפים עליו גבינה לבד. **אם נאפו יחד** אינו מברך עליו אלא **מזוונת**, אך לא יתחיל לאכול מהגבינה אלא מהבסיס.

(2) **אינם אפויים יחד:** אך אם אינם אפויים יחד, נחשב העוגה כשני מינים שלא בתערובת. ואז מברך שתי ברכות על העיקר לבד מזוונת, ועל הגבינה לבד שהכל. ואם הבסיס דק וגם אינם נעשות לתת טעם ורק להחזיק את הגבינה, **מברך שהכל** ופוסט את הבסיס. אך בדרך כלל גם הבסיס של בצק שהוא דק מ"מ מוסיף טעם טוב בהעוגה, וא"כ נחשב לשני מינים.

(3) **קמח מעורב בגבינה עצמה:** אם קמח מעורב בגבינה עצמה ומטרתה לתת טעם, מברך עליו רק מזוונת.

בלינצ'עס: מנהג העולם לברך עליהם רק מזוונת ואף שממלאים את המילוי רק לאחר טיגון, כיון שהגבינה הוא בא רק כדי לתת להטעים החביתיות (שבה"ח ח"ו סכ"ו), ולפ"ז יוצא דאם מניחים בתוכו הרבה גבינה היא צריך לברך שתי ברכות.

ברכה אחרונה על גלידה: יש חילוק בין משקה לאוכל לענין השיעור של ברכה אחרונה, דמשקה שיעורו ברביעית, בכדי זמן שתיית רביעית. ואוכל כזית בכדי אכילת פרס. ובגלידה נחלקו הפוסקים אם נחשב לאוכל או למשקה. ודעת הגר"ש וואנר זצ"ל שדינו כאוכל.

ברכה אחרונה: בעוגות מכל סוג שהוא, כדי לברך ברכה מעין ג' צריך לכתחילה לאכול מהקמח לבד שיעורו כזית כדא"פ. ואם לא אכל כשיעור זה אלא רק בצירוף גבינה וכיו"ב, נחלקו הפוסקים בזה, ובדיעבד אפשר להקל (מ"ב ר"ח ס"ק מ"ח), וכ"ז דווקא באופן שזה מעורב לגמרי כמו טורט. אך אם הגבינה לעצמה והקמח לבד, אף בדיעבד לא מועיל צירוף.

נערך ע"י הרה"ג ר' חיים גרינפלד שליט"א

הלכות חג השבועות (ב)

ליל שבועות

תיקון ליל שבועות: איתא בזוה"ק (אמור) שחסידיה הראשונים היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה, וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן, ואפשר לתת טעם ע"פ פשוטו לפי שישראל היו ישנים כל הלילה והוצרך הקב"ה להעיר אותם לכן אנו צריכים לתקן זה (מ"א תצ"ד). מי שאינו ישן בלילה הזאת יהיה לו **לסימנא טבא דלא ינום ולא יישן מזלו ומובטח לו שישלים שנתו וזוכה לבנים ובני בנים ת"ח** (האר"ז ל). ביום זה העולם נידון על עוון ביטול תורה ובסוגלת הלימוד בלילה הזאת יתוקן המעוות (המדת ימים).

ונביא כמה הלכות בענין זה וכדלהלן.

(1) יש לומר את סדר התיקון **בנחת ובכוונה**, ומי שיש לו לב להבין צריך לכווין מה שאומר ובפרט בלימוד תורה שבע"פ, דיש פוסקים דס"ל דאינו יוצא יד"ח לימוד התורה אם אינו מבין (שועה"ר ס"ו), ומי שאין לו לב להבין יאמר עכ"פ אף שאינו מבין (אמר פסח את ס"ו). אל ימהר לגמור, דטוב מעט בכוונה. ובדיעבד יוכל להשלים עד למחרת (רבי חנה בשם הגה"ק בעל דברי יחזקאל) עד אמירת כתר. ובפרט השלמת אמירת תרי"ג מצוות יכול להשלים כל היום. (יס"ח ה)

(2) **הרואה חבירו מתחיל להירדם, אם משער בדעתו שרצון חבירו להקיצו מותר להקיצו.** (קרו לוד)

(3) **כשאומר תרי"ג מצוות יכוין שברצונו לעשות כל מצווה ומצווה, ויעלה לו כאילו קיים את כל תרי"ג מצוות** (ש"ת י"ב ע"ג).

(4) אף שבעלמא מבואר בחז"ל שאין אדם לומד אלא במקום שליבו חפץ, מ"מ ליל שבועות מבואר בזוה"ק דיש ללמוד תנ"ך, והיינו לעסוק בכ"ד ספרים לתקן תיקוני כלה. וכבר צווח החיד"א (לב דוד ס"א) על אותן הלומדים שאר לימודים, והזהיר שקודם שאר לימודים ילמדו סדר תנ"ך.

(5) **לכתחילה יש לומר תיקון ליל שבועות ברבים** (שלה"ק).

(6) **השותים במשך הלילה כמה כוסות טיי"א או קאו"ע, אם בדעתו לשהות בכדי שיעור עיכול בין כוס לכוס יברך על כל כוס וכוס** (ק"צ בה"ל).

(7) **מותר להמשיך באמירת התיקון לאחר עלוה"ש** עד השינה שישן לאחר עלוה"ש **בלא ברכה"ת** (מהרש"ג ס"ג).

(8) אין צריך ללכת באמצע אמירת התיקון ליטול ידי ויהגיע זמן עלוה"ש, אלא יגמור ואח"כ יטול. וכמו"כ מותר ללכת ד"א בלא נט"י ומותר לגעת בכל מקום.

ברכות: ברכת ענט"י אינו מברך אא"כ עשה צרכיו או הטיל מים ושפשה קודם התפילה.

אלקי נשמה והמעביד שינה: נחלקו הפוסקים בברכות אלו אם יכול לברך או לא (מ"ב שועה"ר), ואם הולך לישון שפיר יכול לברך בעצמו כשקם בבוקר.

ק"ש לפני שעולה על יצועו: הניעור בלילה אסור לו ללכת לישון מחצי שעה קודם עלוה"ש עד שיקרא ק"ש ויתפלל. וע"כ הניעור בלילה נכון להמתין עד זמן משיכיר ולקרוא ק"ש. וטוב שיתנה שקורא ק"ש על תנאי שאם יקום קודם זמן ק"ש הראשון יצא יד"ח ק"ש אז ולא עכשיו, כי לכתחילה מצווה מן המובחר לקרות בנ"ך. ומי שאין יכול להמתין בק"ש עד זמן זה צריך להעמיד שומר שיקיצנו משנתו, ושעון מעורר לא מועיל (הגר"א ד"א א"כ בטוח שלא יכבנו. ולגבי תפילה יש לסמוך להקל היות ויתפלל יותר טוב אז, וגם שהוא ציבור גדול, אין לחוש שיתאחר (שבה"ח ח"י מ"ט).

ברכת המפיל: ההולך לישון לאחר עלוה"ש אינו מברך ברכת המפיל, ואף באופן שבשעת הברכה היא

לפני עלוה"ש, היות ויודע שישן רק לאחר מכן אינו מברך המפיל (בה"ל מסתפק וסב"ל ה).

מנהג אכילת מאכלי חלב

מקורו ברמ"א (סי' תצ"ד ס"ו) שכתב ונוהגין בכמה מקומות לאכול מאכלי חלב ביום א' של שבועות. ונאמרו בזה הרבה טעמים ונבאר כמה טעמים והמסתעף מזה להלכה.

(א) זכר לשתי הלחם: היות ויש דין שאסור לאכול מאותו לחם בסעודה חלבית ובסעודה בשרית, ולכן כשאוכלים תחילה מאכלי חלב ואח"כ מאכלי בשר בהכרח צריך לחביא לחם אחר, ועי"ז יש זכרון לשתי הלחם). ולפי טעם זה לא מקיימים המנהג כשעושים סעודה חלבית בלילה. ויש שפקקו עוד על המנהג הזה, היות ויש חיוב סעודה גם בלילה וא"כ צריך לאכול בשר (שערי תשובה ס' תקכ"ט).

(ב) המלאכים שיהיו אצל א"א ולא אכלו בשר עם חלב, ובשעה שהקב"ה הצה ליתן תורה לישראל ביקשו המלאכים שישאר אצלם התורה. והוכיח להם הקב"ה שהם לא קיימו התורה בשעה שאכלו בשר בחלב אצל אאע"ה, ולכן ניתנה תורה לישראל. ומשום שע"י איסור בשר בחלב קיבלנו התורה ולא המלאכים, אנו אוכלים קודם חלב ואח"כ בשה, להראות שמשום שאנו כן מקפידין ע"ז קיבלנו את התורה. וכיון שכן יש לפרט את יסודות ההלכה בענין ההרחקה בין בשר לחלב. וכן להיפך, שבזכות מצווה הזו ניתנה תורה לישראל וכדלהלן.

המתנה אחר אכילת בשר: פסק בשו"ע (יו"ד פ"ט ס"א) דאחר אכילת בשר (מן תבשיל שמעורב בו בשר רמ"א) אסור לאכול גבינה עד שיעבור ו' שעות.

טעם ההמתנה: מצינו בראשונים ב' טעמים (1) שהבשר מושך טעם עד ו' שעות שמתעכל (רש"י חולין ק"ה). (2) חיישינן שנשאר ממשות של בשר בין השיניים, אבל אחר ו' שעות נחשב הדבר כמעוכל (במ"ב הל' מאכ"א פ"ט הל"ח). ויש נפק"מ לדניא בין הטעמים. ולמעשה נקטינן כשיהיהם לחומרא. ולכן אם מצא בשר בין שיניו אפי' אחר שעברו ו' שעות, יש להוציאו ולעשות קינוח והדחה (רמ"א).

פרטי דינים במנין השעות: (1) מנין השעות הוא מסוף אכילת הבשר ולא מסוף הסעודה (דג"מ). (2) אם מסתפק אם עברו ו' שעות נחלקו בזה הפוסקים, ולמעשה אם עברו ודאי חמש שעות והספק היא רק על יותר מזה, יש להקל (היות ויש פוסקים דמקילין דסגי חמש ועוד משהו). (3) אם בלע בשר שהיה בין שיניו בתוך ההמתנה של שש שעות, מנהג העולם להקל ולא ממתנינים עוד שש שעות (הפלאה"ק). (4) אם הוא קצת חולה כגון שיש לו מיחוש קצת, יש להקל אחר שעה, ובלבד שיעשה קינוח והדחה (שו"ת חת"ס ס"ע"ג).

קטנים: הנה הפוסקים דימו את דינם בענין זה להלכות שבת (בסימן שכ"ח ע"ג) שמבואר שם דיני קטן, ולכן צריך לחלק וכדלהלן. **עד ג' שנים:** יש להקל שא"צ המתנה כלל, כי יש להם דין חולה ממש. **עד גיל שש:** גם חשוב צורך קצת (ו"א שעד גיל תשע חשיב כחולה קצת וסגי בהמתנת שעה (היינו דווקא במאכל דצריך להם ולא סתם מיני מתוקה). **ומגיל שש:** יחנכו אותו בהדרגה. **ורבינו הנחל יצחק הורה** שקטנים ימתינו בכ"ג לכה"פ שעה, ושיעור ההמתנה גדל והולך יחד עם גילם, שעתיים לבן שנתיים, וחמש שעות לבן חמש וכו', עד שש.

המתנה אחר אכילת חלב: מעיקר הדין אחר שאכל גבינה ובירך עליו ברכה אחרונה, מותר לאכול מיד בשה, ובלבד שיעיין בדימוי שלא היא נדבק בידו שום דבר מהגבינה, או ירחץ במים, וגם צריך לקנח פיו ולהדיחו. והקינוח היא ע"י שילעוס מאכל גוש כמו פת ינקח בו פיו יפה וגם ידיח פיו במשקה. ועצם השתייה נחשב כהדחה. אבל מ"מ כיון דזוה"ק איתא שאין לאכול בשר וחלב **"בשעתא חדא"**, לכן המנהג להפסיק חצי שעה גם אחר אכילת גבינה או תבשיל שמעורב בו גבינה (חצי שעה ה"ר בב"ל שעתא חדא), וגם אחר שיעור זה המנהג לעשות קינוח

קבלת התורה בהאי עלמא

- 1 -

כשישראל קיבלו את התורה הצילו את העולם מתחו ובהו, ועל כן זכו בעוה"ז מדין המציל מזוטו של ים

ובאמת קושיא זו כבר הק' בין השאר גם הבני יששכר (חודש סיון, מאמר ב, אות א') מדוע בעצרת בעי' נמי לכם. והביא דהבית יוסף כבר הק' זאת במגיד מישרים, ומוסיף ביותר עד הקבלה, דיום החמישים רמז ליובל דרגא דבינה עולם הבא שאין בו אכילה ושתייה, וא"כ איך דווקא ביום זה, גם אלו שבשאר יו"ט אמרו שאפשר לנהוג בו או כך או כך, כאן מודים דבעי' נמי לכם. ובבני יששכר תירץ דכיון דחלקו יעקב ועשיו ביניהם, שיעקב נטל חלק עוה"ב ועשיו חלק עוה"ז, א"כ נמצא שאין רשאים ישראל ליהנות מהעוה"ז ולא מידי ואיך מצאנו ידיו ורגליו. ותירץ שכיון שתנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית שאם יקבלו ישראל את התורה הם מתקיימים ואם לאו יחזיר את העולם לתוהו ובוהו, אם כן, ישראל בעת שקבלו התורה הצילו את כל העולם ובהו, נמצא בסכנה גדולה והוי כמציל מזוטו של ים ומשוליתו של נהר דהוי שלו. וא"כ הגם מהעוה"ז שייך לעשיו, כיון שהיה בסכנה וישראל הצילוה הוי שלהם.

"ומעתה מה נכבד לפסק הלכה מאמר חז"ל (פסחים סח) "הכל מודים בעצרת דבעי' נמי לכם" [מ"ט יום שניתנה בו תורה הוא"], הגם דהוא יום החמישים ורמז לדרגא דבינה עולם הבא, בעינן נמי לכם לרמז זה, שהרווחנו במעמד הנכבד גם חלק עוה"ז, ואין להאומות שום טענות ומענות גם על הנאת העוה"ז, וכל מה שהצלנו מהתנהו ובהו לנו הוא ולבנינו עד עולם, ולכן אכלו משמנים ושתו ממתקים כי קדוש היום..."

ועפי"ז מבאר את סדר הפסוקים "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וכו' והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ" (שמות יט, ה-ה), שעתה שתשמעו בקולי ותקבלו את התורה ותצילו עי"ז את העולם, אפי' חלק העמים יאה לכם לסגולה ולחלק, והטעם "כי לי כל הארץ" והיה בידי להחזירה לתוהו ובהו כפי שהתנית עם מעשי בראשית, ועכשיו שהצלתם אותה, שלכם הוא כל הנאותיה, ואדרבה הנאת העמים בעוה"ז גזילה הוא בידם.

אלא שמוהיר הכתוב שאעפ"כ שלכם הוא העוה"ז מ"מ, "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", שלא למלאות תאוותכם מהעוה"ז כזוללים וסובאים חלילה, רק כנהנים משולחן גבוה, "וגוי קדוש" - להתנהג בפרישות ולקדש עצמכם במותר לכם.

אמנם להלן נראה שלא רק שקיבלו "יחד" עם התורה את העוה"ז ליהנות ממנו בקדושה כיאות, אלא חלק בלתי נפרד מקבלת התורה הוא העוה"ז כשנוהגים בה כיאות לש"ש ובקדושה.

- 2 -

לימוד התורה באופן שמזכך את האדם, שאפי' פעולותיו הנשמיות הם תורה ד'ינ

הנה ידוע מה שכתבו בספה"ק, שהתכלית בלימוד התורה אינה רק עצם לימוד התורה וידעיתה, אלא צריך האדם לשאוף שהתורה תרוממה ותגדלה על כל המעשים, תזכך את מהותו ונפשו להיותו קרוב אל ה', וכל מעשיו יהיו לשם שמים, שגם הפעולות הגשמיות יהיו בדרכה של תורה באופן מרומם ונעלה. וכפי שהביא רבינו בנחל יצחק (אבות ב, ב) מהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע על המשנה "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ", שיפה שיהא תורה יחד עם הדרך ארץ, שילמד באופן שאפי' כשלא יהא מול הספר הפתוח, יהיו מעשיו הגשמיים "תורה ד'יג".

- 3 -

מטרת קבלת התורה הוא כדי לזככנו שנוכל לעבוד את ה' גם בעניינים הגשמיים לשמו ית'

והנה ידוע מה שפי' הרה"ק מבארדיטשוב (קדושות לפורים קדושה א) על מאמר ההגדה "אילו קירבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו". והק' ז"ל דמה טובה יש בקריבה לפני הר סיני בלתי קבלת התורה. וביאר עפ"י מאחז"ל "קיים אברהם אבינו את כל התורה עד שלא ניתנה" וכו', ומהיכן ידע אברהם את התורה.

הרה"ג ר' יהושע לאנגויער שליט"א

"שהחיינו", בשבועות או בשבת שלאחריה

ברוך השם אנו אוזנים בגליון המאה, ומבקשים אנו "עד הנה עזרונו רחמיך... ואל תטשנו ה"א לנצח", לזכות להמשיך בהפצת התורה ביתר שאת וביתר עוז. ולסימנא מילתא טבא אמרנו להתמקד בשאלה הנוגעת למספר 4000. והוא עניין מאה ברכות.

הנה כל אדם צריך לברך כל יום מאה ברכות, וזה לא רק סגולה לעצירת המגיפה, אלא זה נפסק בשו"ע (סימן 106 ס"ט), חייב אדם לברך כל יום מאה ברכות. אמנם בעיקרו תיקנו דוד המלך לעצירת המגיפה, ולכן זה גם סגולה, אבל בעיקר זה הלכה, וגם חובה.

ובדרך כלל בכל יום מימות השבוע, יש לכל אדם הרבה יותר ממאה ברכות, ויש דרך מאד קלה לחשב את הברכות. ראשית בכל יום מימות השנה, בלי שום יוצא מהכלל, אדם מברך שלושים ברכות קבועות לכל הדעות, ואלו הן: 7 ברכות של קריאת שמע, 5 ברכות בבוקר, על נטילת ידיים, אשר יצא, אלוקי נשמה, שתי ברכות התורה [למי שמחשיבו לשלשה יש לו עוד ברכה]. עוד 15 ברכות השחר, יחד הם 27, 28. ברכה על הציצית, 29. ברוך שאמר, 30 ישתבח. ומעתה יש להוסיף את ברכות השמונה עשרה, שביום חול זה 57 ברכות, וביום חול יש גם תפילין, ולפחות שתי סעודות וכבר עבר את המאה ברכות. ולכן בימות החול אין צריך לספור את הברכות, כי כל יום מברך את הברכות.

בשבת יש בשמונה עשרה רק 28 ברכות, ויש שלש סעודות [תלוי אם תוספת שבת נכלל ליום השבת, או שהולכים מהשקיעה לשקיעה]. בדרך כלל חסרים כעשרים ברכות, ובימים טובים שאוכלים רק שתי סעודות [אבל יש עוד שהיינו והלל] חסרים עוד שלש ברכות].

ולכן כל אדם צריך לסמן לעצמו כמה ברכות קבועות יש לו בשבת, שזה בדרך כלל בין 75 ל-80, ויספור רק את הברכות החסרות לו.

גם בתענית ציבור יש לספור את הברכות, כי אין סעודה, ויש ברכות חסרות, אבל כיון שבימות החול חסרים רק עשר ברכות, בדרך כלל משלימים זאת באכילה בערב.

שני הימים בשנה שיש בהם קושי גדול להשלים למאה ברכות, הם תשעה באב ויום הכיפורים, כי ביום הכיפורים חסרים 34 ברכות. כיצד, 30 ברכות קבועות, 35 ברכות בשמונה עשרה, כיון שיש גם תפילת נעילה, ועוד ברכה אחת של שהחיינו [למי שמברכה לאחר השקיעה] ונשאר חסר 34 ברכות, וכבר דנו הפוסקים כיצד אפשר להשלים.

אך אם בעוד שביום הכיפורים אפשר להשלים את הברכות בהרחת בשמים, בתשעה באב, שאין להריח גם בשמים, חסרים 10 ברכות, שקשה מאד להשליםם [30 ברכות קבועות, 57 של שמונה עשרה, שני ברכות על תפילין, ברכת המפיל].

קצת נגע לשאלה, אדם שיש לו בביתו פרי חדש ורואה אותו מול עיניו, וחושק לאכלו, מה יעשה האם ישאירו לשבת שלאחר שבועות, א. כדי לענג את הו"ט או את השבת עם פרי חדש ששמח באכילתו. ב. כי בברכת שהחיינו יש לו עוד ברכה להשלים למאה ברכות.

או שמא עדיף לאכלו מיד בשבועות, שהרי כתב בשו"ע (א"ח סימן רכה ס"א) ז"ל: "הרואה פרי חדש מתחדש משנה לשנה, מברך שהחיינו... ונהגו שלא לברך עד שעת אכילה". ואם כן כיון שיעקר הברכה נתקן על הראיה, רק שנהגו לברך על האכילה, ואם כן אין ראוי להרחיק את הברכה מהראיה, ומיד כשמקבל את הפרי, צריך לאכלו.

תשובה לשאלה של שבוע שעבר

השאלה בקצרה: מי שנכנס בשעת אזעקה לבניין והדליק את האור ללא רשות השכנים. מה דינו? לכאורה היה מותר לו להיכנס לכתחילה למקלט על מנת להציל את עצמו, שהרי כל אחד חייב במצות "וחי אחיך עמך" ובמצות "לא תעמוד על דם רעך", ויש בזה גם מצוות השבת אבידה, כמו שדרשו חז"ל (סנהדרין דף עג ע"א) והשבותו לו זה השבת גופו.

כמו כן נאמר במסכת ב"ק (דף פא ע"א) עשרה תנאים התנה יהושע בן נון עם ישראל בכניסתם לארץ, ואחד מהם: התועה בין הכרמים מפסג ועולה מפסג יורד, [מנתק זמורות המעכבות אותו ועולה ויורד עד שמוצא את הדרך (רש"י)].

ואם כן גם בענייננו, מתנאי יהושע שאדם שנמצא במצוקה, מותר לו להשתמש ברכוש חברו כדי להציל את עצמו. ותנאי יהושע הוא לא רק אז בזמן חלוקת הארץ, אלא תנאי יהושע נוהג עד היום, ונפסק בשו"ע כמה פעמים הלכות על פי תנאי יהושע.

והגמרא שם שואלת למה צריך לתקנת יהושע, הרי מדין תורה חייב להשיבו שנאמר "והשבותו", יעו"ש מה שתירצה הגמרא. והראב"ד (הו"ד בשטמ"ק בב"ק דף קיז ע"א) תירץ, שהשבת אבידה היא רק כאשר הבעלים נמצא שם ורואה אותו, ותנאי יהושע היה שאפילו אם בעל הכרם לא יודע שחברו תועה בכרמו, בכל זאת מותר לתועה לשבר את הזמורות ולצאת. [וכבר הקשה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל למה תירץ הראב"ד תירוץ אחר מהגמרא].

ועל פי זה תירץ הראב"ד דהא דאמרין שאסור להציל עצמו בממון חברו, הגם שחבירו חייב להצילו, מיירי שלא בפני חברו, שלא חל עליו חיוב להצילו, באופן כזה אסור להציל עצמו בממון חברו, ויהושע תיקן שיהיה מותר להציל עצמו, אבל רק על מנת לשלם, יעו"ש.

על כל פנים מדברי הראב"ד משמע שמוותר להציל עצמו רק על מנת לשלם, ואולי גם בענייננו חייב לשלם. ומ"מ נראה שבענייננו אין צריך לשלם, כי אנו סהדי, שאין שום שכן שיקפיד על כך, שבשעת מצוקה נכנס אדם למקלט כי פחד להיות בחוץ, כי הרגיש בעצמו שזה סכנה, והדליק את החשמל, ומי שמקפיד על כך, אינו מזרע ישראל שהם רחמים בני רחמיים, ולכן כיון שמדובר בבניין שכולם יהודים, אין צריך אפי' לבקש מהם מחילה.

שורש ה' * ענף ג'

לכם דייקא

ושתיה אפשר כ"כ להתעלות, מקשה, כאשר בלי משים עולה קולו בכמה אוקטבות וניכרים מהם אמיתת כוונותיו.

"אי אי אי" מזמזם ר' בערל כאשר אצבעותיו חופנות את זקנו העבות היורד על פי מידותיו, הלא ידעת גם שמעת שלמה חיים את מאמרי הזהר הקדוש אשר מפליגים עד מאוד בקדושת ומעלת סעודת שבת. וכבר רמז על זה רבינו על הפסוק "וקראת לשבת עונג" ש"ענג" מרמז על "עדן נהר גן", שהם "נשמה רוח ונפש". וכמו"כ מרמז על "דון נשמה גוף, שעל אף שבוודאי עיקר ענג שבת הוא להתענג על ה' בתורה ותפילה ובתענוג רוחני, מ"מ צריך גם כן עידון גוף כאמור.

הפשט בזה, אומר רבינו ה'סידורו של שבת דברים מבחינים, **"ואתה דע לך כי אכילת שבת היא כולה רוחנית, ולו קודש, ועולה למקום אחר לגמרי מן אכילת חול, ובחול אין השכינה וכל העולמות נהנים ומתברכין כי אם מברכת המוציא וברכת המזון, בשבת הנה השכינה וכל העולמות נהנים ומתברכין מהאכילה עצמה"**. וכה מביא רבינו מהזהר הקדוש דברים כהווייתם. ולפי זה מפרש ובאר היטב הפסוק "וביום הזה יהיה לכם קודש" שגם ה'לכם' שהוא אכילה ושתיה גשמיית הוא קודש ועולה למקום הקודש, ואם אוכל בכוונה זאת, "אז שכרו גדול כפול ומכופל עד בלי שיעור וערך, לפי ערך התענוג והנחת רוח שמגיע לצור העולמים ב"ה מזה, ולכל העולמות הקדושים אשר על כן צריך האדם לנהוג שמחה גדולה בשבת, לבלי להראות בו שום עצבות ודאגה כלל, רק להתענג על ה' ולהרבות בתענוגי שבת בכל מיני תענוג, הן באכילה ושתיה הן במלבושים נאים כפי מה שיכול, והכל לשם השם כאמור".

"מרפסין איגרי", מתרעש תנחום ופוסע לאחוריו. "דברים נפלאים ממש, ובפרט כאשר המה מבוארים על ידכם בטוב טעם ורוח נכונה".

"רק נסיים", קוטע ר' בערל את תשפוכת התשבחות, "כל הגדולה והכבוד הזה, כל המושג והאפשרות של להתענג על ה' במיני מעדנים ודברים גשמיים, זהו דבר שיש רק לישראל בני קל ח, וכפי שאמר רש"י הק' בביאור על שמה יתירה, וזהו מכח ירושה של אבינו אב הרחמן לבניו רחומיו. ונוסיף את תירוץ של רבינו מדוע רק תבשיל של שבת ריחו נודף, ורק ישראל מרגישין זאת. כי אמר הבעש"ט הק' ע"פ "רענים גם צמאים נפשם בהם התעטף", שאם האדם מתאוה לדבר גשמי, מפני שנפשו מעוטפת בזה הדבר כדי להשלים נפשו בזה המאכל, שהנפש - חיותה מרוחניות המאכל, וא"כ ישראל שאחוזים בחבל וחוט תקווה לקומה השלימה, ומתעורר התעוררות הקדושה של שבת, מתעורר איפה זאת גם בחלק נפשו המעוטפת במאכלי שבת, ולכן ריחו נודף מרוב קדושתו. אך מי שנכרת מחבל זה רח"ל ובוודאי בני נכח, מחללי שבתות, שאין להם שייכות לאור השבת, לא שייך אצלם ריחו נודף וטעם התבלין אשר שמו שבת. לכן רק "אתם לאכול ולשתות ולשמח", אבל הגוים לא שייך אצלם כלל בחינה זאת, אלא להיפך אצלם נתהווה מהענג זה נגעים ושאר מרעין בישינו. אבל אנו אשרינו ומה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו ומה יפה ירושתינו".

כבר הדרך הקצרה, שהתארכה בפסיקותיהם המדודות הגיעה אל קיצה, כאשר הגיעו אל ביתו של ר' בערל, ושני הרעים פסעו לאחורם ביראת הכבוד מנענעים את ראשם לעברו, "יישר כוחך ר' בערל שהארת את עינינו, שבתא טבא, והכנה מעליא לזמן מתן תורתנו".

בפסיעות מדודות פוסעים הם החבורה הקטנה שנתהוותה, כאשר ר' בערל פוסע בראש ותנחום ושלמה חיים מלווים אותו כשני מלאכי השרת. שירת מלאכים מלווה את צעדיהם החרישית והרגשה מרוממת אופפת את כל ישותם.

"אמור נא לי ר' בערל", מעיז שלמה חיים ופותח את פיו בראשונה, לפרוק מעל לבו את כל הדבר הקשה. "בבקשת סליחה ומחילה מראש על השאלה הישירה, אך לא אוכל לעצור את מילותי. האם הנכם מרגישים "עונג שבת" בשיטקל קוגל או בחתיכת לעק"ך, הרי אם ישאלו אותך מה תעדיף, לשבת בבית המדרש בכל יום השבת, להתענג על ה' ולדבק נפשך בשירות ותשבחות לקל ח, להרוות את צמאונך בדף גמ' ותוס' ושיטקל חסידישע ספר או לחילופין, לאכול ולשתות ולשמח, - כמובן באופן הראוי לבן עליה כמותך. וכי בחירה יש לך בדבר במה תבחר!?" מתפרצת השאלה מפיו של שלמה חיים כאשר נהר הנפרץ מסכר שנמוג, מגלה טפח וטפחיים מהר הגעש שבווער בליבו.

"שלמה חיים יקירי", מתחייך ר' בערל ועונה לו בשאלה, "ומה תאמר עם כל הדברים הידועים לך על מצוות עונג שבת, אסמכתאות מפסוקים ודברי חז"ל בנגלה ובנסתה, והלא אמר רבי אלעזר בנב"מ "הכל מודים בשבת דבעינן נמי לכם", ומה תענה על זה, וכי נתת דבריך לשיעורים, ונחלקים הדברים לפי בני אינשי!?"

"נו, הרי עומדים אנו סמוכים ונראה לחג מתן תורתנו", פוצה תנחום את פיו בהיסוס מה, "ובשבועות נמי נאמר הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, וידוע הסיפור מצדיקים שאחר שסיימו את תפילתם בהשתפכות הנפש, כאשר השעות נקפו וכבר עמדו בסמיכות לצאת היום, יצאו מבית המדרש וקראו על עצמם, עד עתה קיימנו את ה'לכם", ועתה נלך לאכול ולקיים את ה'לה". ואם כן שאלתו של שלמה חיים מתעצמת, שהרי בתפילתך ובעבודתך גופא, אתה מקיים "שבת לכם", ואולי באמת תוכלו אתה ושכמותך לישוב כל יום השבת בבית המדרש ולשמח בהשם כל היום".

"יפה אמרת ר' תנחום", נענה ר' בערל אחר מחשבה קצרה. "אך אם תתעמק, תוכל גם אתה בעצמך להבין שיש בזה איזו הבחנה וחילוק. הגע עצמך, וכי הגוף, כמו שהוא, מתענג באמת מהרוחניות של הנשמה שבו, עד כדי חיותו מזה, או להיפך, אשאל אותך כדעת עם עובדא של צדיקים, שאמרו שמתענגים על כורת מרוה. וכי הגוף עצמו אכן התענג מזה כפשוטו? לכאורה צריך לחלק ולומר שישנם אנשי מעלה שהגבירו את כח נשמתם, ואת צורתם על חומריהם, עד שההרגשים שלהם ניתבו לפי הפעולות הרוחניות".

"ברם, זאת חידשו לנו חז"ל שהכל מודים בשבת דבעינן נמי לכם, כפי אשר אמר רבינו הקדוש ההייליגע סידורו של שבת, שצריך נמי "לכם" כפשוטו, משי טעמים שמחת הנפש בדרגה הפחותה שלה שמתאוה לדברים גשמיים וע"י אכילת מצוה מקבלת קדושה ומוחין שלה. וכן שמחת הגוף הגשמי שכפי מה שביארת בדוגמת הנאת הגוף לעתיד לבא, אשר לפי זה יוצא שבשבת קודש יש לשמח את כל הנפש רוח ונשמה, הנפש באכילה ושת"י, הרוח בתורה וזיון דאורייתא, ונשמה בתפילה ודביקות המחשבה לבוראו", מסיים ר' בערל את מילותיו המדודות, אך נאמרות בתבערת הלב.

"אבל אר"י! מדוע באמת זה כך?!" מתפרץ שלמה חיים, "איך אפשר להבין שמדברים גשמיים כאכילה

ומבאר שכיין שהרמ"ח מצוות עשה הם כנגד רמ"ח איברים הרוחניים של האדם, והרמ"ח מצוות ל"ת הם כנגד השס"ה גידים הרוחניים של האדם, כמו שהאדם אין צריך שיספרו לו ויגידו לו על האיברים הגשמיים שיש לו, וגם לא מה מזונם והצרכיותם, כי מרגיש כל זאת בעצמו, כמו"כ האיברים והגידים הרוחניים ממילא ידעי המצוה שזנה ומפרנסת אותם. אלא שהאדם בהיותו שהוא מגושם אין יכול לראות בעיניו שכלו את רוחניות האיברים שלו וממילא גם את המצוות שזנות ומפרנסות ונותנות חיות להם. אבל אברהם אבינו שייך את טבעו ראה בעיניו שכלו את רוחניות האיברים ואת המצוות שמכוונות כנגדם וממילא השיג את כל התורה.

וכמו"כ כלל ישראל כשהגיעו לפני הר סיני ע"י הכנתם והתקדשותם והגבלתם פסקה זוהמתם, וממילא זכו וזכו עיניהם לראות ברוחניות האיברים והשיגו את כל התורה עד שלא ניתנה. וממילא גם בקריבה זו דינו. ומיד כשהשיגו את התורה הפצו ישראל עד מאד לקבל את התורה וזעקו "נעשה ונשמע". אלא שמ"מ כפה עליהם הקב"ה את ההר כגיאתו, וכבר הק' זה בתוס' מדוע הוצרכו לזה אחר שכבר אמרו נעשה ונשמע. ועפ"י דרכו מבא, שמכיון שידע הקב"ה שלא תמיד יהיו ישראל במצב בהירות וזכות השכל כמו אז, ופעמים שיתעבה ויתגשם מצבם שלא יכלו לראות ברוחניות האיברים על כן כפה עליהם הר כגיאת שיקבלו עליהם את התורה בכל מצב. עכ"ה.

אולם כפי שכבר הבאנו במאמרים הקודמים, כל תכלית חג השבועות וימי הספירה שקודמים לו, הוא לעבוד את בוראנו בהאי עלמא, ולהוריד למטה את האורות והספירות העליונות ולזכר את נפשנו כאן למטה, להיות מעשינו ותהלוכותנו ועסקנו בקדושה ובטהרה כראוי. אם כן יתבאר דברי הקדושת לוי ביתר עומק, שלא רק שיהיה לפעמים מצב של "בדיעבד" שיהיו במצב של אי זכות והשכל ואז יצטרכו לעבוד את ה' גם ע"י הגשמיות, אלא זה האיפה כל המטרה של קבלת התורה, לזכר את נפשוננו שגם בהאי עלמא יאירו באור ה', ויהיו כל מעשינו לשם שמים. וכפי שפירשו בספה"ק עה"פ "וספרתם לכם" - להאיר את ה'לכם" - הגשמיות, שיאיר ויזוך כספיר ויהלום. וזה התכלית של קבלת התורה, שהתורה תאיר את האדם ותשנה אותו ואת כל חייו גם הגשמיים.

- 1 -

זה הטעם דבעינן לכם וזה הטעם בדברי ר' יוסף, להראות שמקבה"ת עובדים את ה' גם ע"י הגשמיות

ועפ"י ז' ביאור בספה"ק [כ"ה בישמח ישראל] מאמז"ל "הכל מודים בעצרת דבעי' נמי לכם". היינו שבעצרת שניתנה בו תורה, תכליתה ומטרתה של התורה היא שתזכך את האדם שגם ה'לכם" יהיו לשם שמים. ובדברי חיים אומר שזה הטעם שלא רצו עשוי וישמעאל לקבל את התורה, מכיון שמטרת התורה הוא לזכר את החומה, ובאלה לא חפצו, וע"כ לא קיבלוה.

זה טעם מאמז"ל הכל מודים בעצרת דבעי' נמי לכם, מאי טעמא יום שניתנה בו תורה הוא, וזהו התכלית והמטרה של התורה, לעבוד את ה' גם בעניינים הגשמיים לשמו ית'. ועל כן ציוה ר' יוסף ויכינו את הבשר המובחר ביותר, שנראה כלפי חוץ כרצונות גשמיים, אולם ע"י התורה גם הגשמיות מתעלית ומתרוממת ע"י שמשנה את האדם לגמרי ומרוממתו.

ומדויק היטב בלשון רש"י שם בלשונו של ר' יוסף אי לאו הא יומא דאגריס פירש"י "שלמדתי תורה ונתרוממתי". "החכמת" לא נאמר אלא "התרוממתי". וזהו עיקר מה שרצה לגלות, שברכות האי יומא וברכות התורה"ק מתרוממת נפש האדם הלומד את התורה, עד שאפי"ב עגלא תילתא" יכול לעבוד את ה'.

זה יתכן הביאור בדרך רמז בדברי ר' ששת שאמר "חדיאי נפשאי, לך קראי לך תנאי". אכן כן הם הדברים, לנפש האדם האדם לומד, נפשו מזדככת ומיטרת ומתרוממת. שגם פעולותיו הגשמיות הם נעלות ומרוממות.

זה מה שנוגע אלינו בכל שנה ושנה שאנו "מקבלים" את התורה, הכוונה שאנו מקבלים על עצמנו באמת ללמוד את התורה באופן הזה, שהתורה תאיר את דרכנו ותורה את דרכינו להיות כל מעשינו לש"ש. ולזה קדמו ימי הספירה לזכר את נפשוננו ורוחותנו מכל סייג ופגם, שנהיה כלים ראויים לקבל את התורה בשני ידיים אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, ובזה גופא לעבוד את ה' כתכלית הנרצה בס"ד.

"עליונים ששו ותחתונים עלו בקבלת תורה הכתובה מסיני", "אשרי העם שככה לו".

"אם תעירו ואם תעוררו את האהבה"

שעה לשעה בכל אדם ואדם זהו שפיר ואם לא עכשיו אימתי" ע"כ.

כמה מתוקים מימי הנחל ברוח הימים, ולפי צורך הזמנים מרוויים, מדשן בית זוטשקא המעטירה ומנחל אבונה"ק משקים, וכמאמה"כ "ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום".

וכמה נאים על נחל זה דברי המדרש במשנת רבי אליעזר: "משל לבאר עמוקה, שלא היה אדם יכול לשתות ממנה, בא פקח אחד וקשר חבל בחבל, פסקיא בפסקיא, ודלה ממנה ושתה. כך התורה נמשלה בבאר עמוקה, ואדם צריך לעשות לה חבלים ושלשלאות לדלות ממנה, שנ' מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה, ואחר כך היא נעשית גלויה לכל כנחל, שנ' מים עמוקים דברי פי איש נחל נובע מקור חכמה" ע"כ.

ובמיוחד בימינו כאשר אירועי הזמן וקול ה' הקורא אלינו מתוכם צריכים תלמוד מה ה' אלוקינו שואל מעימנו, כמה נחוצים המה דא"ח הנשמעים לרוח היום מפי כ"ק מרן עט"ר אדמו"ר שליט"א כמים קרים על נפש עייפה וצמאה המתייגעת בארץ ציה ובלבול התקופה, דברים המיישבים דעתם וליבותם של ומאירים עיני הכמהים לאור באור האמונה ועבודת ה'.

מים אלו זורמים בנחל נעלה זה ודרכו מנביעים בים דרך ונתיבה במים עזה (ישעיהו מ"ג ט"ו) וכאמר הזה"ק " (פרשת וראו דף לא עמוד א) היינו דכתיב (ישעיהו מג) הנותן בים דרך, דהא כל אתר דאקרי באורייתא דרך הוא אורחא פתיחא לכלא, כהאי אורחא דהוא פתיח לכל ב"נ, כך דרכיה אליו דרכים דאינון פתיחן מאבהן דכראן בימא רבא ועאלין בגויה, ואינון אורחין מתפתחין לכל עיבה.

תאור נכון על מים כגון אלו מצאנו בדגל מחנה אפרים (ליקוטים) ז"ל: "יש לומר בזה על דרך הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה (ישעיהו מ"ג ט"ו) כי הנה העולם הזה בכל עניניו ועסקיו דומה לים וכשאדם מוצא בכל עניניו הגשמיות את הקדוש ברוך הוא אשר מלא כל הארץ כבודו אזי עושה שם יחוד כביכול ברוך הוא וברוך שמו והוא בחינת דרך אשר מורה על יחוד כמו שכתוב וכו'. אך בששת ימי החול הוא קשה לבוא למדריגה זאת אם לא לאנשי ה' בעלי דעת ובעלי הנשמה אבל בשבת הוא בקל לכל באי עולם לבוא למדריגה הנ"ל ולכן צוה ה' יתברך לאכול ולשתות ולהתענג בשבת כי בשבת נתיחד הכל, והוא שער הפנימית הפונה קדים פירוש זה השער לה' צדיקים יבואו בו (תהלים קי"ח) לקשר כל עניני הגשמים לשורשם מצד פנימיות שיש בו וכולם בחכמה עשית" עכ"ל.

הן אלו הדברים העולים על גבי השוה"ט ע"כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א וראים אור ע"י נחל אדנים נעלה זה, ונפוצים לאיבי נחלים רבים להשקות העדרים.

ידועים דברי הטור בשם אביו הרא"ש על מצות כתיבת ספר תורה יורה דעה הלכות ספר תורה סימן ע"ד: מצות עשה על כל אדם מישראל שיכתוב לו ס"ת ומאד צריך לחזר אחריה וכו' "אבל האידיא, מצות כתיבת התורה היא כדי ללמוד בה דכתיב ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם ועל ידי הגמרא ופירושה ידע פירוש המצות והדינין על בוריים לכן הן הספרים שאדם מצווה לכותבם".

נחל זה היוצא מעדן נחלת רבוה"ק המלמד את העם דעת בבחינת "שימה בפייהם" הלכות והליכות שבת בשבתו, וחגים ומועדים בזמנם, המלמד את העם כדת מה לעשות למלך אשר חפצים ביקרו, אין ספק כי הן הספרים שאדם מצווה לכותבם.

וכמו"ש באוה"ח הק' עה"פ כנחלים נטיו "כשמואל הנביא שהיה מסבב כל ארץ ישראל ללמד ישראל תורה ומצות בכל שנה ושנה וכו' כנגד כתו של שמואל אמר כנחלים נטיו שהם עושים נחל הזה שנטל מימיו ממקום למקום לשתות ממנו כמו כן כתו זו שטורחין בעצמן להשקות צמא למים חיים"

מי יתן וימשיך נחל זה כמעין המתגבר ויקוים בו דברי חז"ל במדרש שיר השירים "מה מים יורדין טיפין טיפין ונעשית נחלים נחלים כך תורה אדם למד ב' הלכות היום וב' למחר עד שנעשה כנחל נובע".

ודברי הזה"ק - במדרש הנעלם (פרשת וירא) "והיית כגן רוח וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו זהו דעת הבורא יתברך ואזי ידעו הבריות שהנשמה הננסת בהם שהיא נשמת החיים נשמת התענוגים שהיא קבלה תענוגים מלמעלה ומענדת לגוף והכל תמהים בה ואומרים (שיר) מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים".

כ"ד החותם באה"ר בלב נרגש אברהם קליין

מכתב נרגש שנשלח למערכת לרגל גליון המאה ושנתיים להוצאת הגליון

אמינא לפעלא טבא וישר יפוצו מעינותיו חוצה וישוטטו רבים ותרבה הדעת וישמחו בו כל בעלי תריסין אוהבי פלפולה של תורה ומשיבי מלחמה שיערה, ונוצר תאנה יאכל פרי, יהי כית הודו ותומכיו יהיו מאושרים ומבורכים בזה ובבא.

(לשון הגר"ח מוולאזין בשו"ת נשמת חיים סימן מו)

"אמינא לפעלא טבא יישר"

לרגל מלאת שנתיים ימים מאז החל הפציע אור הנחל ממנו ישקו, העדרים ירוו צמאונם באהבת וביראת ה' להבין הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשו, נחל המשקה ממימי קדומים ומרווה צמאון ברוח הימים, ומאיר עיני המבקשים בהירות באספקלריית בית נדבורנא - זוטשקא המפוארה. מי בבירור הלכה הנוגעת לאלו הימים, ומי בהתחזקות באמונה ובטחון בבורא העולמים. ויש אשר לקדושת שבת וגשותיו נכספים, אף להתעלות בעבודת ה' כמהים ומשתוקקים.

כל אשר קרבת ה' יחפצו, מימי הנחל אותם ירוון, דברים בעתם על גבי עליו יופיעו, דברות קדשם של רבוה"ק זיע"א עצמות תלמידיהם יחליצו, ודברות קודש מרן עט"ר כ"ק אדמו"ר שליט"א הנאמרות בלהב אש לעומק ליבותיהם יחזרו, מעטרים את איבי הנחל עד כי רושם כביר יחרוט, ולבבו יבין ושב ורפא לו ודרכו יכונן.

זכות גדולה היא לנו על כי מידי שבת ננחל המתגבר מתחדשים ומתלבנים מגוון נושאים, אשר הבריוח התיכון המברוח מן קצה הנחל לקצהו הוא התעלות בתורה ובעבודת ה' והתבוננות בסוגיות ההלכה כבסוגיות עבודת ה' ובסוגיות חובת האדם בעולמו ברוח רבוה"ק, ועי"ז מתעצמת ההתקשרות לדרכם ותורתם.

ולא בכדי בשם "נחל" יקרא שכן כתב התפארת שלמה בפרשת פינחס: "מה נחל מעלה מטומאה לטהרה אף אוהל כן. וז"ש על הצדיק ולמקוה המים קרא ימים והוא בחי' המקוה מטהר והוא נקרא י"ם. וע"ש זה נקרא ים התלמוד כי כבר אמרו כל שבים טהור כן כל מי שהוא לומד ועוסק בתלמוד הוא טהור כי דברי תורה אינם מקבלין טומאה. והנה הצדיק נקרא מקוה ישראל מושיעו בעת צרה כמבואר בספרים וכאשר שאר העם הם מחוברים עמו הם נטהרים עמו כמו מי מקוה בחי' השקה אצל המקוה שהוא טהור כהמקוה כנועד" עכ"ל.

והרי זה הנחל מקריב ומדריך כל מבקשי אורם של רבוה"ק זיע"א ואורו של עט"ר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ומקשרו עימם כתרופת פלא להתחבר עימם ולהטהר בתורתם, להיות טהרתם מושיעה בעת צרה וצוקה כבעת חדוה יומי אורה.

דומה כי על כגון דא נאמר מן השמים לרבנו יעקב בן יקר בעל שו"ת מן השמים בסימן לב וזה לשונו: "פירשו לי אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה כשמחדשים חידוש בהלכה ומעמידין אותה על בירור, אותן שערים נאהבים לפני המלך הגדול יותר מכל משכנות יעקב המקיימים בהם שאר המצות, וכל מי שמחשב מחשבות וסובר סברות בהלכות חמורות ובפסקים החמורים נאהב ונחמד לפני המלך העליון" עכ"ל.

וכמה הלכות חמורות נתבאר בבי היכלא דנחלא הדין, וכמה סברות והליכות חמורות בחובת האדם בעולמו, ובחובת השעה והזמן, ובביאור קול ה' הקורא אלינו שובו בנים לשולחן אביכם, ראו אור והפוצו לכל אשר קרבת ה' יחפצו ע"י נחל מתגבר זה.

רבים הם מאמריהם ותורתם של רבוה"ק ארוכים מני ארץ ורחבים מני ים חכמת אומן, בינה ודעת, וגיעה רבה, דרושים כבדי לבר וללקט מידי שבת בשבתו ומידי מועד במועדו את הדברים השייכים דווקא לאותו פרק לאותו זמן ולאותו מקום, להאיר עיני המבקשים דבר ה' ודתו לדעת ו"עתה" ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך, מה היא כעת תפקידו וחובתו. וכמובא ביסוד העבודה ח"ד פ"א בשם האריז"ל "שכל יום ויום ושעה ושעה אינו דומה כל אחת ואחת לחברתה מיום בריאת עולם והלאה וכו' ושייך הביור לפי השנה ולפי היום ולפי השעה ולפי היובל והשמטה וכו' ואשר על כן אינו דומה